Academia Bârlădeană

Anul XXIII, 2(63), Trimestrul II, 2016

Revistă editată de
Societatea literar-culturală
Academia Bârlădeană

ACADEMIA BÂRLĂDEANĂ
Fondată în 1915

Președinte de onoare:
C. D. Zeletin
Președinte: Elena Monu

...Și nime-n urma mea
Nu-mi plângă la creștet,
Doar moartea glas să dea
Frunzișului veșted.

Să treacă lin prin vânt
Atotștiutoarea,
Deasupră-mi teiul sfânt
Să-și scuture floarea.

Cum n-oi mai fi pribeag
De-atunci înainte,
M-or troieni cu drag
Aduceri aminte,

Ce n-or ști că privesc
O lume de patemi,
Pe când liane cresc
Pe singurătate-mi.

Mihai Eminescu,
De-oi adormi

Cuprins

G.G. URSU, *Însemnări din 1947* 3

Sterian PRICOPE, *Din fostul judeţ Tutova, în fostul judeţ Muscel: o scrisoare inedită a lui George Tutoveanu* 4

C. D. ZELETIN, *Tudor Dorin, fiul al plaiurilor tutovene* 5

Tudor DORIN, *Inedite* 6

Lucian VASILIU, *Don Caesar (convorbiri fragmentate)* 9

Lina CODREANU, *Scriitori la masa dialogului: Cezar Ivănescu şi Lucian Vasiliu* 11

C.D. ZELETIN, *Scriitorul Virgil Chiriac* 13

Elena I. POPOIU, *„Lecţia Eminescu“ pentru un tânăr psihiatru. Bogdan C.S. Pîrvu: „Mihai Eminescu. Anii 1883 –1889”* 14

Mircea COLOŞENCO, *Mihai Eminescu - Documentar 1889* 15

Roxana GALAN, *Reîntoarceri, rememorări: „Jurnal Nobel 1974”, de Radu Şerban Palade* 19

Gruia NOVAC, *Iorgu Gălăţeanu, cetăţean al vremurilor* 21

Mircea COLOŞENCO, *Un roman/ scenariu semifantastic* 23

Ştefan EPURE, *Demiurgie moldoveană* 24

Emil NEAGU, *Răzleţe* 26

Teodor OANCĂ, *Telefonul* 27

Ghiţă MIHAI, *Trecute vremi* 27

Emanoil STERESCU, *Cum am cunoscut Bucegii ?* 29

Viaţa Academiei

(martie-iunie 2016)

Joi, 24 martie 2016, Academia Bârlădeană, cu participarea Asociaţiei „Lyceum“ Profesor Vasile Ţugulea, a organizat reuniunea specială avându-l ca invitat de onoare pe domnul acad. Viorel Barbu, reputat matematician şi profesor universitar, rector al Universităţii „Al. I. Cuza“ din Iaşi în perioada 1981–1989, vicepreşedinte al Academiei Române (1998–2002) şi preşedinte, din 2001, al Academiei Române Filiala Iaşi, membru, din 2008, al Academiei Europene de Ştiinţă. Programul a cuprins două momente distincte. Primul a reunit, de la ora 10, în Aula Colegiului Naţional Gh. Roşca Codreanu, unde un public numeros, format din profesori de matematică din Bârlad şi din zonă, între care mulţi foşti studenţi ai distinsului oaspete, a audiat expunerea susţinută de domnul academician pe tema locului matematicii în învăţământul preuniversitar şi universitar. A doua parte a reuniunii s-a desfăşurat la sediul Academiei Bârlădene. În deschidere, profesorul Vasile Ţugulea a făcut o prezentare a personalităţii şi devenirii ştiinţifice a domnului acad. Viorel Barbu, după care invitatul a susţinut o captivantă expunere pe tema raportului

Acad. Viorel Barbu conferenţiind în conclavul profesorilor de matematică din Bârlad

Aula „Codreanului”, neîncăpătoare

- continuare în pagina 30 -

G.G. URSU

ÎNSEMNĂRI DIN 1947*

Am fost la Bârlad în zilele de 2 şi 3 mai, zile însorite de primăvară. L-am găsit pe poetul Tutoveanu mai slab ca de obiceiu, dar cu acelaş suflet cald. La toamnă prin Noiembrie va împlini 75 de ani, pe care îi duce cu vechea sprinteneală tinerească, fără nici o blazare, fără humorul acru al unor bătrâni. Vineri, 2 mai, am fost cu el la mormântul din deal al Mamei Zoe, soţia poetului, despre care un scriitor a spus aşa sugestiv şi just că a fost o femeie ca o iasomie. Nu ştiu de ce, dar anul trecut nu i-am putut găsi mormântul, aşa că promenada noastră pioasă a fost bine venită. L-am găsit în dreptul bisericii refăcute, cu graţie refăcută, un mormânt împrejmuit cu gard de fier ruginiu, acelaş pe care, sunt vreo zece ani de-atunci, l-am văzut cu însăşi Mama Zoe într-o după amiază de vară bătută de soare. Mama Zoe îşi vizita, atunci, locaşul din urmă al Cordeliei, fiica ei unică, a cărei moarte a zguduit-o profund, încît se poate spune cu drept cuvânt că Doamna Tutoveanu a murit mai de mult, odată cu fata ei, într-atâta această pierdere ireparabilă i-a frânt viaţa în două.

Cu Tutoveanu, în drum spre cimitir, cu opriri odihnitoare în preajma unor căsuţe cu grădini, curate, îngrijite, cu aer patriarhal, discut literatură mai cu seamă. E încântat că G. Călinescu, la inaugurarea activităţii sale de profesor la Facultatea de Litere din Bucureşti, a afirmat necesitatea ca toţi scriitorii să lucreze în cadrul unui nou clasicism românesc rezemat pe folclor. Eu îmi arăt îndoiala că un critic de factură modernistă ca G. Călinescu ar fi putut deveni subit un clasicizant, pornit din folclor mai cu seamă. Mai tîrziu am aflat că Tutoveanu deţinea informaţia dintr'un articol al lui Ovidiu Papadima din revista craioveană „Ramuri". Am căutat articolul, l-am citit şi eu şi am constatat că Tutoveanu pusese, în parte, pe seama lui Călinescu ideile lui Ovidiu Papadima. Călinescu preconizează o literatură de mare clasicism, iar Ovidiu Papadima caută să arate că sunt asemănări fundamentale între clasicism şi folclor, de exemplu cultivarea sentimentelor general omeneşti, eterne şi banale. Ataşamentul lui Tutoveanu pentru formula clasică se explică structural. Temperamentul scriitorilor explică ideologia literară de care sînt ataşaţi. Tutoveanu a fost totdeauna un om echilibrat, o natură armonioasă şi senină, un temperament entuziast şi fericit. Nimic din patosul romantic, nimic din inefabilul muzical al simbolismului, nici din contradicţiile şi zbuciumul modernismului în poezia lui.

În după amiaza zilei de 3 mai, la Tutoveanu acasă, în Palatul lui de Cleştar, cum el însuşi l-a numit cu indulgentă ironie, dar şi cu o nuanţă de orgoliu. O şedinţă în doi. I-am citit o poezie închinată „Oraşului meu", ca răspuns la întrebarea lui îngrijorată dacă nu cumva aspectul actual al Bârladului m'a îndepărtat de el. I-am mai citit un sonet, „Trecutul şi Viitorul", semnificativ faţă de zbuciumul meu sufletesc din ultimul timp, sonet compus în trenul Galaţi-Bârlad, în care mă adresez tuturor poeţilor, fie că sunt păzitori de relicve, fie că vestesc o lume nouă. Un blestem mă frânge în două: trecutul mă urmăreşte şi viitorul mă cheamă. Replica lui Tutoveanu a fost impresionantă: mi-a cetit o seamă de poeme inedite, impresionante, revelatorii. Toate îl înfăţişează în aceeaşi lumină neclintită de poet legat de trecut şi de pământ. Substanţa lui sufletească este tradiţionalistă. Tutoveanu a rămas poetul care şi-a găsit liniştea sufletească supremă prin încadrarea perfectă în climatul familiar al locului său natal. Nici un vânt de pribegie nu-l clinteşte. El nu e o pasăre migratoare, ci una a vieţii domestice, patriarhale. Pe când eu? Am colindat, până la 36 de ani, toată Moldova: Iaşi, Tecuci, Bârlad, Fălticeni, Galaţi. Şi încă nu-mi găsesc astâmpărul. Cererea de transferare la Bucureşti e preocuparea mea permanentă a anului acesta. Sunt mai fericit decât Tutoveanu? N-aş putea spune asta. Poate din contra. Destinul este expresia fiecărui temperament, care-i indică direcţia şi finalitatea. Totuşi Tutoveanu, veşnic plinul de entuziasm, e covârşit de melancolie. E un om care trebuie să se pregătească să moară. Dar tristeţea lui nu anulează dragostea de vieaţă, ci o potenţează mai mult. Tristeţea lui e aceea a unui om care regretă că trebue să se despartă de vieaţă, şimţită şi înţeleasă ca un bun suprem, ca o fericire mare. Poeziile mi le-a citit cu lacrimi în ochi. La urmă mi-a mărturisit aproape hohotind că se simte singur, că nu mai are pe nimeni lângă el, nici o comunitate sufletească. Acesta e adevărul. Fără tovărăşia neuitatei Mama Zoe, fără nici un fecior lângă el, fără tineretul care zumzăia în prejma lui la Academia Bârlădeană, Tutoveanu mi-a făcut impresia dureroasă a unui întârziat care a rămas să păzească cimitirul amintirilor lui. El singur mai întreţine cu flacără candelele atâtor morminte. M-a întrebat dacă nu mă simt singur pe uliţele propriului meu oraş. I-am răspuns că într-adevăr alte generaţii se bucură de soare în oraşul nostru, că toţi camarazii mei s'au risipit în atâtea părţi, duşi de valurile vieţii, de nevoia unei cariere. Sunt în măsură să-l înţeleg pe Tutoveanu când îmi spune c'un accent profund că toată generaţia lui e la cimitirul din deal. Pentru întâia oară i-i jale de singurătatea lui. Am fost, după aceea, cu Tutoveanu la grădina publică. Întâlnind o pereche de îndrăgostiţi, mi-a şoptit cu căldură: „Câte generaţii nu şi-au trăit în grădina noastră tinereţele şi dragostea !" Am pornit şi pe aleea din fundul grădinii, care-o mărgineşte cu dealul Ţugueta, aleea pe care Tutoveanu o numeşte „Iasnaia Poliana!" Pe acolo se plimba cu părintele Toma Chiricuţă şi cu Tudor Pamfile, până la capătul ei, de unde priveliştea se deschide largă spre Zorleni. De-acolo, Tudor Pamfile privea cu dor spre satul lui Mihai Lupescu, bunul meu prieten.

La întoarcere, pe aleea mare centrală, dominată de statuia impunătoare a lui G.D. Palade, am ascultat, în seara care se lăsa, privighetorile. Căutam să descifrăm sunetele mai deosebite şi să le exprimăm în cuvinte. Maestrul a murmurat versul cu care-şi începe sonetul *Privighetoarea*: *Se-neacă-n triluri, piruie, suspină*...** Tutoveanu mi-a cerut să am grijă de caietul de poezii al soţiei sale şi de versurile inedite pe care mi le va lăsa mie, după moarte. M-a stăpânit tot timpul un sentiment covârşitor de amărăciune: parcă se pregătea despărţirea de un om şi un poet, care ne-a îndrumat în prima tinereţă, care a rămas singur să păzească, oare câţi ani încă? cimitirul unor fericiri comune. Tutoveanu singur a rămas în Bârlad să reprezinte un capitol glorios din istoria culturală a oraşului. Capitolul s-a încheiat demult, dar Tutoveanu încă se bucură de ultimele raze ale strălucirii lui. Luminat şi încălzit de cele din urmă pâlpâiri, Tutoveanu îmi apare înfăşurat într'o apoteoză tragică de măreţie.

---

* Manuscris aflat în arhiva dlui C.D. Zeletin şi oferit Academiei Bârlădene, ca de altfel şi paginile din revista, aproape imposibil de găsit, *Albanezul*, SHQIPTARI, IV, 6(35), iunie 1996, conţinând amplul interviu cu poetul Cezar Ivănescu, republicat în numărul precedent al revistei noastre.

** Pentru frumuseţea lor, cităm terţinele din sonet :

Dar numai cine ştie s-o-nţeleagă,
Să-i facă dar simţirea lui întreagă,
Şi-adâncu-i viers în suflet să i-l poarte,

Acela doar, pătruns de nebunie,
Va şti ce groaznic trebuie să fie
Calvarul dintre dragoste şi moarte...

STERIAN PRICOPE

DIN FOSTUL JUDEȚ TUTOVA, ÎN FOSTUL JUDEȚ MUSCEL: O SCRISOARE INEDITĂ A LUI GEORGE TUTOVEANU

În arhiva unei familii din comuna Dragoslavele (fostul județ Muscel, în prezent Argeș), este păstrată o scrisoare trimisă de către poetul bârlădean George Tutoveanu. Acesta, în numele filialei Tutova a Societății Institutorilor și Institutoarelor din România, îl felicită pe învățătorul Iosif Catrinescu pentru alegerea lui în primul Parlament al României Mari.

Purtând antetul filialei și având numărul de înregistrare 11 din 16 noiembrie 1919, scrisoarea are următorul text caligrafiat impecabil:

Domnule Coleg,

Luând cunoștință de succesul desăvârșit cu care ați putut obținea un scaun în Primul Parlament al României Mari, Societatea Institutorilor și Institutoarelor din România, Filiala Tutova, mândră de succesul Domniei-Voastre, Vă adresează cele mai mai călduroase felicitări și Vă urează din tot sufletul o cât mai deplină izbândă pe tărâmul parlamentar, atât spre folosul Patriei Noastre, în general, cât și al școalei românești, în special.

Președinte,
G. Tutoveanu
Secretar,
Ioan Gh. Popa...

Iosif Catrinescu, din Dragoslavele: asemănare fizică izbitoare cu Tutoveanu...

Deși redactată oficial, scrisoarea lasă a se înțelege că Tutoveanu și Catrinescu s-ar fi cunoscut anterior. Și, în acest caz, nu pot exista decât două variante. Prima ar fi o relație de prietenie înfiripată la vreo întrunire națională a Societății Institutorilor și Institutoarelor (Iosif Catrinescu era învățător la Dragoslavele), iar argumentul este că în arhiva familiei muscelene nu există scrisori similare de la alte filiale. Pe de altă parte, nu poate fi exclusă o vizită în Muscel a lui Tutoveanu, ocazie cu care l-ar fi cunoscut pe Catrinescu. Și există, în această ipoteză, posibile indicii. Astfel, Câmpulungul, capitala județului Muscel, era orașul de baștină al poetului Dimitrie Nanu, colaborator al lui Tutoveanu la Bârlad (fost director al revistei „Paloda Literară" și redactor al revistei „Făt-Frumos"). Se poate, deci, ca George Tutoveanu să fi venit la Câmpulung la invitația prietenului său, după ce acesta a plecat din Bârlad, mai ales că orașul Câmpulung era pe-atunci o importantă stațiune turistică. Traseul unei excursii în munții din apropiere ar fi trecut obligatoriu prin Dragoslavele, prima localitate pe drumul către Brașov, prin culoarul Rucăr-Bran. Poate că, interesat de învățământul local, atunci să-l fi cunoscut pe Catrinescu. În fine, o posibilă vizită în Muscel poate fi pusă în legătură și cu relația de rudenie între George Tutoveanu și familia poetului câmpulungean Ion Barbu (Zoe Tutoveanu era vară primară cu magistratul Constantin Barbilian, tatăl matematicianului-poet, Smaranda Barbilian, mama poetului mușcelean fiind nașă de botez a Cordeliei, primul copil al familiei Tutoveanu).

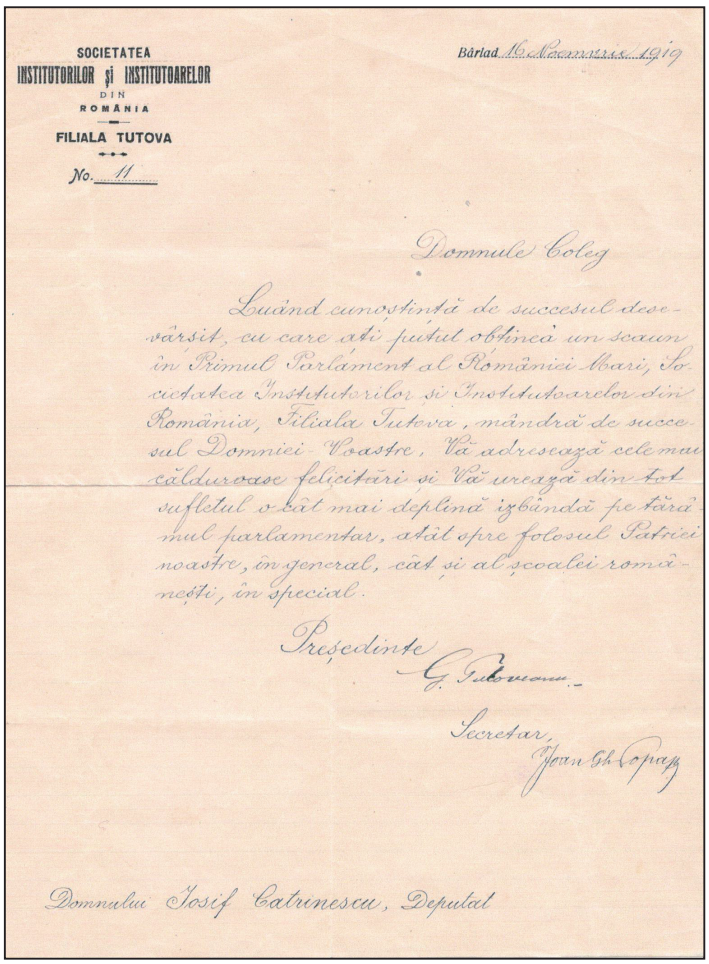

SOCIETATEA INSTITUTORILOR și INSTITUTOARELOR DIN ROMÂNIA
FILIALA TUTOVA
No. 11

Bârlad 16 Noemvrie 1919

Domnule Coleg

Luând cunoștință de succesul desăvârșit, cu care ați putut obtinea un scaun în Primul Parlament al României Mari, Societatea Institutorilor și Institutoarelor din România, Filiala Tutova, mândră de succesul Domniei Voastre, Vă adresează cele mai călduroase felicitări și Vă urează din tot sufletul o cât mai deplină izbândă pe tărâmul parlamentar, atât spre folosul Patriei noastre, în general, cât și al școalei românești, în special.

Președinte
G. Tutoveanu
Secretar,
Ioan Gh. Popa

Domnului Iosif Catrinescu, Deputat

Facsimilul scrisorii pe care George Tutoveanu a trimis-o în numele filialei Tutova a Societății Institutorilor și Institutoarelor

Indiferent însă care este adevărul, rămâne scrisoarea trimisă de la Bârlad la Dragoslavele, care dovedește nu doar distincție umană și solidaritate de breaslă, ci și un puternic patriotism...

Tudor Dorin, fiu al plaiurilor tutovene

(1919-1982)

Îl socoteam şi se socotea membru al Academiei Bârlădene strămutată la Bucureşti. El însuşi era un tutovean. Tutovean ori zeletinian poate fi privit ca unul şi acelaşi lucru. ..

L-am cunoscut în anii grei – chiar foarte primejdioşi pentru întâlnirile spontane, neorganizate de forurile comuniste – ai deceniului 6, prin 1955, în cercul discret de artişti pe care-i aduna cu multă afecţiune, la el acasă, în Dobroteasa nr. 1, lângă Căuzaşi, poetul *Ion Larian Postolache* (1916 – 1997), ultimul mare baladist al literaturii noastre. Totdeauna el făcea în aşa fel încât la întâlnire să vină o personalitate artistică notorie, de altădată. *Radu D. Rosetti* era cel mai des întâlnit aici.

...Dar venea şi inginerul silvic *Tudor Dorin*. Era originar din Bogheşti, de pe valea Zeletinului. Nu departe de sat, spre apus, se afla Răstoaca, locul de naştere a gazdei, şi hipercromaticul târg Podu Turcului, care – cel puţin vara – juca rolul de placă turnantă a întâlnirii de vară a artiştilor născuţi pe aceste meleaguri. Printre ei, cea mai frapantă personalitate era scriitoarea şi marea actriţă *Sorana Ţopa*, prietena de tinereţe a lui Emil Cioran şi a lui Mircea Eliade, asupra căreia cultura română nu şi-a îndreptat cu seriozitate atenţia.

Tudor Dorin m-a surprins totdeauna printr-o privire vie şi un zâmbet prea egal pentru a nu-l suspecta că ascunde ceva colosal în spiritul lui şi prea viu şi particularizat faţă de interlocutor, pentru a-l crede zâmbet de circumstanţă.

Şi era, într-adevăr, colosal.

Am simţit totdeauna în el ceva ce ţine de genialitate.

Poseda în gradul cel mai înalt posibil însuşirea de flexibilitate a limbii române şi spiritul inventiv. Cele câteva poezii pe care mi le-a dăruit, şi le tipărim astăzi aici, o demonstrează. În unele din ele, impresia de argotic nu este, în realitate, nimic altceva decât ridicarea cromaticii lexicale la înălţimea virtuozităţii şi a euristicii prozodice.Una din consecinţe era un foarte rafinat umor.

Dacă împrejurările personale şi sociale i-ar fi îngăduit, şi dacă, bineînţeles, nu ar fi murit încă tânăr, Tudor Dorin ar fi constituit împlinirea lui George Topîrceanu.

C.D. Zeletin

Bucureşti, 20 iunie 2016

Născut la 24 mai 1919, în comuna Bogheşti, jud. Vrancea, ca unic fiu al Alexandrinei şi al lui Gheorghe Dorin, judecător la tribunalul din Focşani, micul Tudor a prins patima cititului încă din şcoala primară. Mama sa, sora muzicianului Ionel Brătianu - autor al tulburătorului *Presăraţi pe-a lor morminte*, cântat de ţara-ntreagă - îşi amintea că nu o dată l-a surprins pe copil în genunchi la marginea patului, cu o carte deschisă în faţa ochilor, cufundat în vraja lecturii şi complet absent la ce se întâmpla în jur.

Orfan de tată de la vârsta de opt ani, a beneficiat de grija şi înţeleapta îndrumare a mamei , şi ea ferventă admiratoare a literelor şi artelor.

După încheierea cursurilor gimnaziale la Liceul ,,Unirea" din Focşani, familia s-a mutat în Bucureşti, unde Tudor Dorin a urmat clasele superioare la Liceul Gh. Şincai.

Atras de poezia naturii, s-a înscris în 1937 la Facultatea de Silvicultură din Bucureşti, pe care a absolvit-o cu calificativul ,,Magna cum laude" în 1942. Având o imaginaţie bogată, un umor înnăscut şi o mare uşurinţă la versificaţie, devine colaborator la revistele *Contemporanul* şi *România literară,* dar şi la *Gluma*, unde îi apar, sub diverse pseudonime, precum şi sub nume propriu, variate contribuţii literare, apreciate de redactori, dar şi de cititori. Traduce, împreună cu colegul său de liceu, poetul Ion Larian Postolache şi cu soţia acestuia, Lothe, multe din poemele lui Rabindranath Tagore.

În 1956, detaşat la Staţiunea Snagov pentru cercetări în Parcul dendrologic Tâncăbeşti, în liniştea şi minunatul cadru peisagistic al parcului, îşi îndreaptă din nou atenţia către

poezie. Studiază subtilităţile limbii engleze şi ale limbajului poetic anglo-saxon şi şlefuieşte cu migală, împreună cu fostul coleg de liceu Dan Duţescu, traducerea celor 1156 de versuri ale operei lui Geoffrey Chaucer, „Poveştile din Canterbury“ (ESPLA-BPT, 1958). Începe să traducă, din aceeaşi limbă, poezii şi piese de teatru, valorificându-şi talentul înnăscut de interpretare şi versificare. Cea mai mare realizare este integrala sonetelor lui William Shakespeare, a căror publicare – deşi a primit avizul deosebit de favorabil al prof. Leon Levițchi – a fost amânată *sine die* în favoarea versiunii, prezentate numai pentru 156 de sonete, de criticul de artă Ion Frunzetti. Au apărut doar sporadic în revistele de profil, cu referiri la aceste sonete în volumul „Doamna brună din sonete“ de Ion Andrei Deleanu.A urmat traducerea pieselor „Antoniu şi Cleopatra” şi „Troilus şi Cressida” de W. Shakespeare şi „Banii nu au miros” de G.B. Shaw. Umple, de asemenea, câteva caiete cu poezii originale, intitulate „Autoparodii 1936 – 1946“, „Parodii penibile“, „Parodii teribile“, „Alte parodii“care, din păcate, n-au văzut lumina tiparului.

Din lirica americană, practic necunoscută cititorului român, traduce din Henry Longfellow, Emily Dickinson, Arlington Robinson, Stephen Crane, Edward Cummings şi încă mulţi alţii. Împreună cu prof. Leon Levițchi – care a tradus şi el un mare număr de poezii din aceeaşi literatură – s-a îngrijit de realizarea unei antologii de poezie americană, apărută în două volume în anii 1977–1978, la Editura Minerva (BPT), în care au inclus şi traduceri de A. E. Baconsky, Ion Caraion, Nina Cassian, Şt. Aug. Doinaş, P. Solomon.

Tot împreună cu Leon Levițchi decide editarea unei antologii de poezie engleză – de la începuturi şi până azi – publicată de aceeaşi editură şi în aceeaşi colecţie (BPT) între anii 1980 şi 1984, fiecare din cele 4 volume beneficiind de o prefaţă a criticului Dan Grigorescu şi de tabele cronologice ale autorilor şi operelor din care erau extrase poeziile. Au fost incluse şi tălmăciri anterioare semnate de Şt. O. Iosif, Virgil Teodorescu, Mihnea Gheorghiu, Petre Solomon, Dan Duţescu, Dan Grigorescu ş.a. Contribuţia lui Tudor Dorin poate fi identificată nu numai după iniţialele puse sub fiecare traducere, dar şi după inconfundabilul său stil. Sunt de menţionat neapărat minunatele sale redări ale sonetelor lui William Wordsworth, ale unor balade de Walter Scott şi William Cowper, sau ale unor poezii ale lui Rudyard Kipling, Oscar Wilde, Robert Bridges, Christina Rossetti şi încă alţii. A tradus şi din limba franceză poezii de Verlaine, Paul Fort, Baudelaire. Alte apariţii editoriale: „Antologie de poezie slovacă“; „Orfeu şi Euridice în literatura universală“,1981.

Se stinge la 3 ianuarie 1982, când volumul trei era sub tipar, înainte de a fi văzut apariţia ultimelor două volume din antologia la care lucrase cu atâta pasiune. Cererea de a fi admis în Uniunea Scriitorilor a rămas doar cu cele mai favorabile recomandări, într-o aşteptare fără final.

(Din studiul *Un literat al lumii silvice*, de dr. ing. Radu C. Dissescu, publicat în *Almanahul pădurii*, la scurtă vreme după moartea poetului, şi oferit domnului C. D. Zeletin.)

De la stânga, jos: Ion Larian Postolache, Teodor Dragomirescu, Virgil Carianopol; sus: Ion Ionaşcu, Theodor Rusu, George Constandache, G. G. Ursu, Tudor Dorin.

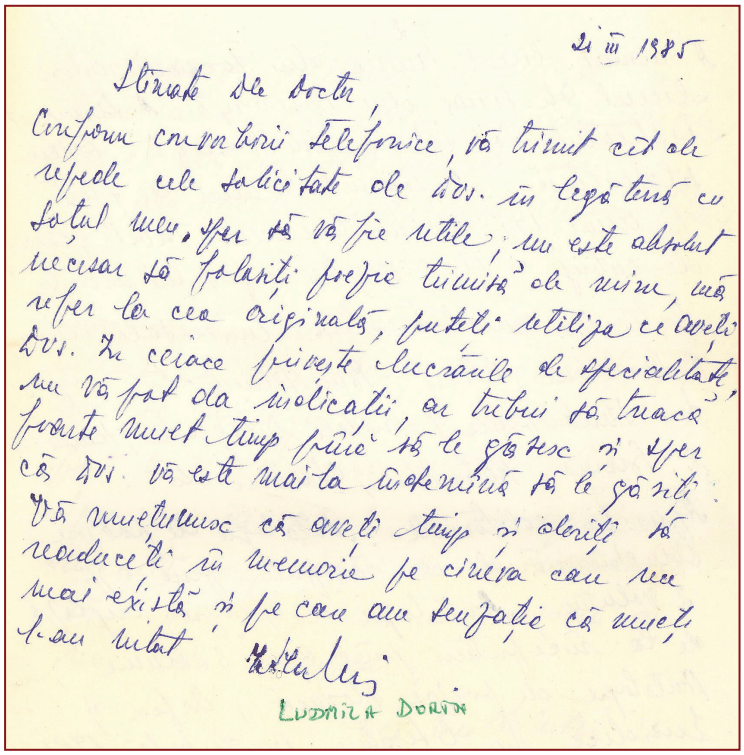

21 III 1985

Stimate domn doctor,

Conform convorbirii telefonice, vă trimit cât de repede cele solicitate de dvs. în legătură cu soțul meu. Sper să vă fie utile; nu este absolut necesar să folosiți poezie trimisă de mine, mă refer la cea originală, puteți utiliza ce aveți dvs. În ceiace privește lucrările de specialitate nu vă pot da indicații, ar trebui să treacă foarte mult timp până să le găsesc și sper că dvs. vă este mai la îndemână să le găsiți.

Vă mulțumesc că aveți timp și doriți să readuceți în memorie pe cineva care nu mai există și pe care am impresia că mulți l-au uitat.

Ludmila Dorin

Vă mulţumesc că aveţi timp şi doriţi să readuceţi în memorie pe cineva care nu mai există şi pe care am impresia că mulţi l-au uitat.

Fragment din scrisoarea dnei farm. Ludmila Dorin, soţia poetului, adresată la data de 21 martie 1985 dlui C.D. Zeletin, care-i solicitase date suplimentare privitoare la soţul ei, precum şi texte, altele decât cele pe care i le dăruise, cu ani în urmă poetul însuşi:

Vă propunem, în continuare, două remarcabile poezii inedite primite de dl. C. D. Zeletin de la autor, prin anii 1956-57, piese din opera poetică mult mai vastă a lui Tudor Dorin, care s-a pierdut odată cu moartea poetului.

TUDOR DORIN

Bal în Valea Plângerii

Muză farfuză,
Am o pretenţie:
Fi-mi călăuză,
Dar cu atenţie:

Ca cacadârii
Ţepi au cu miile
Şi bălăriile –
Să nu te zgârii!

*

'S-în floare sângerii,
Soli primăverii...
În Valea Plângerii
Vin vidanjerii.

Colea sub pantă,
La oţetari,
E o locantă
Cu mandatari.

Ca caracudele
De prin acvarii
Ies paparudele
Cu căcănarii.

Bonzi ai preasfântului
Doscumirodie,
Zodia-Fundului-
- Gol le o zodie;

Ele? Priviţi-le:
Durde şi vesele
Ca cănăriţele,
Căcănăresele.

Când li se face de ...
Cin' să le sature?!
Calcă de fragede
A codobature.

Şi cele june
Precum şi hoaştele,
Parc-un tăciune
Le-a fript pipoaştele.

Zis mai almintrele,
Simt cum că-n ţâţele
Lor şi în vintre le
„Arde" tărâţele.

Saltă din târţiţe
Nesăţioasele
Ca nişte cârţiţe
Scurmând de-andoasele;

Încă de pubere
Bat colentine
Dar şi cu bube re-
le le stă bine.

Smeade-s muierile;
Oacheşi, gealaţii
Din d-ampicerele
Fac invitaţii.

Nalţi ca catalpa
Şi ca castanul,
Ele ling halba,
Dânşii – molanul.

Doi vin de-afară:
„- Fără discuţie,
A mai şucară
Boarfă tot Nuţi e."

*

Nu prea ştiu buchile
Dar ştiu ce-i bişniţa.
(Pe cefi, păduchile
Cât coropişniţa.)

Şi şpaga-i grasă:
Asta-i, măi vere,
A mai bănoasă
Din cariere.

*

Fanţii, berbanţii!,
Toate nasoalele
Trag geamparalele
Cu elefanţii.

Râd paceaurile;
Ţali ageamii
Cară fripturile.
(Plus fudulii).

Vin damigenele,
Turuie ţaţele,
Ca coţofenele,
Ca caragaţele...

În sticle domină
Votca şi verdele;
Turţu-i de pomină,
Ocnă-s lacherdele...

Către pârjoalele
Late cât cratiţa
Întind cazmalele
Ca caracatiţa.

Din fund de cârciumă
Zbiară Melinte:
„- Roade-mi-ai zgârciu, mă
Naş preşedinte!"

Naşul (cât ursul):
„- Pupă-mă, câine",
Zice, „în cursul
Zilei de mâine!"

„... Ne mai aduce-ori ba
Ciorba de crap?
Păi ce ne tot vorba
Aia, la cap?!"

„- Ăştia-s bestii,
Nea Paraşchive,
Se ţin de chestii
Şi de eschive."

*

Cheful se-nvârtoşe:
Ca la Paris,
Tantile târtoşe
Tartore li-s.

Şogorii şuguie,
Râd, mai să leaşine...
Hulubii uguie
Colo pe streaşine.

Iete-te, iete-te
Cârciuma-acuma-i
Fără de numai
Râsete, zbierete.

Mirónparaschive-
ştile bacante,
Fufe furtive,
Mirobolante,

Strigă artiştilor
Lu' Mangafa:
„Ziceţi, guriştilor!"
Do-mi-sol-fa...

(E şi Gion Sfeclă,
Glas de velur
După poreclă
Zis Haznavur).

*

La fleica-n sânge,
Un amorez:
„Fă, nu mai strânge,
Că căpiez.."

(I se gineşte
După fular
Că cam iubeşte
Particular!)

*

„... Bolta e toată
Parcă-n odăjdii –
Stelele, fată,
Tu i le-mprăştii?"

Spune Stan Petică
Către gagică.
(Fentă poetică
Car-va-să-zică.)

Cleo Gălbează:
„Tante Adelo,
Ăsta-l citează
Pă Pirandelo!"

*

Crai-Nou cât secerea
Crainic al zorilor,
Curmă petrecerea
Conlocuitorilor.

Pun, deci, la buză
Ivăr şi lacăte;
Şi-acum, o, Muză,
Du-te şi... joacă-te!

P.S.

Muză, scumpetea
Neichii, ce zici,
Cum făcu tetea
Din „ăla" bici?!

Cântec de ciuciulete

Plouă, plouă, plouă,
Plouă până trece –
Ce ne pasă nouă?
Ce ne pasă zece...

Plouă ploaia, plouă
Pe gutuiul copt –
Când ne pasă nouă,
Nu ne pasă opt...

Plouă ploaia deasă,
Plouă zi şi noapte –
Nouă nu ne pasă
Când ne pasă şapte...

Plouă, plouă, plouă
Pe grădini şi case –
Ce ne pasă nouă
Invers că e şase...

(Variantă: Plouă
Mâţe şi căţei –
Ce ne pasă nouă
Că-i de trei ori 3)

(Variantă nouă:
9-i tot aceea
Cu 1 + două
La puterea treia...)

Plouă, plouă, plouă,
Plouă-ntr-o ureche –
Ce ne pasă nouă?
Ce ne pasă veche...

Plouă, plouă, plouă
Chiar de-ar defini
Belferii un nou ă:
Ĭ ca î din i...

Plouă, plouă, plouă
Până la Vaslui –
Ce ne pasă-n ouă
Nu ne pasă-n pui...

'N ouă nu ne pasă
Dacă plouă ploaia –
Omul nu e pasă-
re, şi tocmai de-aia...

Însă dacă plouă
Pân'la Dorohoi
Nu ne pasă-n ouă
Cât ne pasă-n oi...

Ce ne pasă-anume
Cavaleri şi fete,
Că pe lume-acum e
Totul ciuciulete!

Morala:
Plouă, plouă, plouă
La Spitalul 9...

Reproducem acest sonet, pentru a reaminti că Tudor Dorin a tradus, pentru prima dată în integralitatea lor, *Sonetele* lui William Shakespeare.

SONETUL V

Ei, anii ce-au strunjit cu grijă mare
Gingaşul chip spre care ochii toţi
Se-ntorc, neîntrecuta lor lucrare,
Sluţi-o-vor tot anii – cruzi despoţi;

Căci înspre hîde ierni, ca spre mormînt
Neistovitul timp alungă vara,
Sleieşte seva-în trunchiuri, foi nu sînt,
Mîndreţea-i sub troieni, pustie-i ţara...

Şi-atunci, mireazma verii în cleştar
De nu mi s-ar părea întemniţată,
Din frumuseţi Frumosul stinge-s-ar
Şi amintirea lui cu el odată.

Dar, cît e iarnă, distilata floare
Doar faţa pierde: duhul ei nu moare.

Mai, 2016: C. D. Zeletin, în reculegere la mormântul lui George Tutoveanu.

...de recunoaştere şi recunoştinţă

E mult de când ţinem să-i scriem domnului C.D. Zeletin, Preşedintele de Onoare al Academiei Bârlădene, şi să ne exprimăm, chiar dacă întârziat şi neîndestulător, şi în „casetă de Academie Bârlădeană", deplina gratitudine pentru interesul şi sprijinul constant acordate nouă. Cu deosebire în conceperea şi realizarea numerelor revistei consacrate Centenarului, dar nu numai, ne-a pus şi ne pune la dispoziţie cu solicitudine, cu bucuria descoperirii şi a dăruirii, documente inedite, cărţi sau informaţii. Pentru infuzia de încredere, în momentele noastre de descurajare, pentru întâmpinarea luminoasă a fiecărui număr al revistei, pentru sugestiile, îndrumarea, observaţiile – de un fel sau altul – care ne sunt o permanenţă şi o garanţie de ton just, de informaţie exactă şi de apreciere valorică, primiţi-ne, domnule Zeletin, gândul de mulţumire!

Iunie, 2016

LUCIAN VASILIU

DON CAESAR
(Convorbiri fragmentate)

În iarna anului 1993/ 1994 am început o carte de convorbiri cu poetul, incomod și erudit, Cezar Ivănescu.

Nu am putut finaliza, din păcate, proiectul de dialog... convorbirist. Pe de o parte, Don Caesar naveta între București și Iași, suprasolicitat de fel de fel de probleme, iar eu făceam administrație culturală romantic-infernală...

Conversam, în acea proiectată carte, despre copilăria din parohiile Huși-Bârlad, despre perioada junețiii din Iași, despre folclorul năsăudean, despre experiența de la revista „Argeș", despre Mogoșoaia lui Marin Preda, despre cultul pentru Mihai Eminescu („marele meu maestru", zicea autorul volumului ***Doina,*** *premiat de Academia Română), despre prietenie și impostură, despre avatarurile limbii române (era nepotul marelui lingvist G. Ivănescu și fratele istoricului Dumitru Ivănescu), despre Mircea Eliade și Petru Creția, despre Neptun și Valea Vinului, despre sport și gastronomie, despre câini și pisici, despre Nobel și Albania...*

Evocam și prima noastră întâlnire. Don Caesar, redactor al revistei „Luceafărul" descinsese în Iașul studenției pentru a „recolta" nume noi, pentru a le cultiva în paginile revistei bucureștene. Se întâmpla în anul 1977, în redacția revistei studențești „Dialog", coordonată în acea perioadă de criticul literar, profesorul universitar Al. Călinescu.

Au urmat seri memorabile, unice, cu indicibilul și infatigabilul Don Caesar, la Cenaclul „Junimea", de la Casa „Pogor", aflat în coordonarea criticului Daniel Dimitriu.

Nopți fertile ne-a oferit Don Caesar în garsoniera în care eram chiriaș (pe atunci slujeam ca bibliotecar al Institutului Politehnic). Cu noi, împărtășeau, statornic sau episodic: Luca Pițu, Liviu Antonesei, Valeriu Gherghel, Valeriu Stancu, Dorin Spineanu, Liviu Cangeopol, George Bădărău...

Don Caesar ne era magistru: rebel, inepuizabil, original!

Cezar Ivănescu (1941-2008)
În august 2016, ar fi împlinit 75 de ani...

Cezar IVĂNESCU în dialog cu Lucian VASILIU

Lucian Vasiliu: *Vorbiți-ne despre Cursurile de poezie, de la Casa Pogor...*

Cezar IVĂNESCU: Aceste *Cursuri de poezie,* pe care le voi face în decursul unui an sau doi *(Omul propune, Dumnezeu dispune!),* nu sunt decât o prelungire a primului spectacol, *Doina. Închinare lui Eminescu* și a dorinței de a-l continua și omagia pe cel care-mi este Mare Maestru, Mihai Eminescu, și față de care eu m-am situat în postura de profet al lui. Profet în sensul propriu, exact, al cuvântului...

L.V.*: Care ar fi mesajul?*

C.I.: La vârsta pe care o am, pot face cu luciditate și responsabilitate această confesiune: mă gândesc constant la marea operă a lui Mihai Eminescu, operă care, în continuare, mă uimește și mă umilește, față de care mă simt tot timpul într-o poziție adoratoare și care-mi sporește dorința de a-mi lărgi și adânci propria-mi operă. Adică, o fac ca un discipol foarte conștient de marea operă de dinaintea mea...

L.V.*: În dialog, fertil, creator...*

C.I. Lucrez tot timpul luminat de creația eminesciană și consider că fiecare mare poet român ajunge la un moment când rămâne singur cu opera lui Eminescu în față, într-un dialog continuu, până la stingerea lui, cu această mare operă. Spuneam acest lucru și în interviul cu Constantin Crișan, realizat la Valea Vinului: la fiecare vârstă a vieții noastre, ca un copac care crește și mai face un cerc în jurul lui, mai facem un cerc în jurul lui Eminescu, dar în centrul vieții noastre *este* Eminescu. Îl înțelegem poate mai bine, mai adecvat, uneori mai la propriu, cum spunea și Constantin Noica, citind mereu texte eminesciene. Devenim, în timp, mai modești, mai atenți și mai concreți la ceea ce conține opera eminesciană. Nu ne mai tușează atât de tare, poate, mesajul ei plenar, adică fluidul, suflul acela primordial, suntem mai atenți la învățăminte, la tehnică, la tot ce ne poate îmbogăți spiritual.

L.V.*: Revenind la Cursurile de poezie...*

C.I.: Sugestia acestor cursuri vine tot direct din Eminescu, din suflul operei sale (Eminescu este cel mai mare poet muzical și pentru mine e mare lucru; eu cred că sunt al doilea). Când citești din Eminescu, simți fluidul creației cum te trimite la o epocă mitică, în care poezia era și muzică, și religie, și povestire, și îngânare de vorbe magice, te trimite automat la acel spațiu de la începutul timpurilor. Deci, în continuare, sub o formă discretă sau, oricum, neostentativă, toate aceste cursuri-spectacole pe care le voi face vor avea o referință la Eminescu, la opera eminesciană, la ceea ce am primit de la Eminescu...

L.V.*: Ați putea să exemplificați?*

C.I.: Spectacolul *Doina. Închinare lui Eminescu,*

din 10 decembrie 1989, la Bucureşti, era închinat lui Eminescu, pentru că reluam poezia *Doina,* capodopera pe care am studiat-o ani şi ani de zile. Cu ea începeam şi încheiam spectacolul şi, la mijloc, cântam *Doina* (de data aceasta, cartea mea, publicată în 1983). Este o carte omagială, închinată lui Eminescu. Omagială, nu în sensul prostesc şi minor, cum crede criticul literar Ion Rotaru. O carte omagială e unică în literatura română. Eu n-am scris ca Mihai Beniuc sau ca Dan Deşliu sau ca nu ştiu poet pe care-l laudă Ion Rotaru. Cartea mea nu-i o carte omagială ca *alea.* E o operă în sine şi care face referire la o capodoperă...

***L.V.**: Ce alte strategii vă mai propuneţi pentru Cursurile de poezie?*

C.I.: În spectacolul următor celui de inaugurare a Cursurilor de la Casa Pogor din Iaşi, voi susţine un poem, *Jeu d'Amour. Salamandriţa* se cheamă, diminutivul de la salamandră, un dublu cvartet care, pe lângă faptul că are un citat din Eminescu („Eu nu cred nici în Iehova,/ nici în Budha Sakyamuni,/ nici în viaţă, nici în moarte,/ nici în stingere ca unii"), face referire la creştinism şi budhism. Poezia de dragoste, dragoste văzută ca eros, apoi ca mântuire dată printr-un ultim Mare Maestru (care a fost Eminescu) şi prin alţii, maeştri ai poeziei române şi mondiale: Arghezi, Bacovia, Ion Barbu, Blaga, Voiculescu ş.a.m.d.

***L.V.**: Ei au respectat regula jocului faţă de Eminescu...*

C.I.: Sigur că da! Regula jocului faţă de Eminescu, faţă de această mare artă care este poezia, indiferent în ce curent s-au încadrat ei. Ei sunt mari conştiinţe ale poeziei şi ne-au dat nouă, care am venit după ei, o mare poezie, o mare artă şi secretul ei. Noi nu ne putem bate joc de aşa ceva. Până la Virgil Teodorescu şi Gellu Naum, care sunt mari poeţi suprarealişti. Eu mă încadrez într-o viziune tradiţională despre poezie, în acest sens: că poetul model autentic, nu cel de două parale, este un om care, depăşind crusta de modernitate, revine la marea artă tradiţională. Acesta este modernismul cel mai extraordinar al clipei de faţă, să revii la concepţia arhaică despre artă. Ai în spatele tău un şir de maeştri, de zeci, sute, mii de maeştri...

***L.V.**: Şi preluăm...*

C.I.: Preiei secretele acestei mari arte şi le duci mai departe, pentru cei care vin după tine. Deci, având conştiinţa acestui trecut recurent, prin tine şi prin ceea ce faci tu, cum să nu lucrezi cu model şi cu responsabilitatea acestui model? Nu făcând un epigonism nenorocit!

***L.V.**: Cum se poate evita epigonismul, în formă sau în conţinut?*

C.I.: Înainte, nu se făcea epigonism nenorocit, în arta mare, tradiţională. Continuitatea se realiza cu o doză de asceză şi de creaţie în absolut. Trebuie atinsă acea notă absolută. Să compare astăzi un critic român (dacă e în stare să o facă, pentru că eu nu cred) *Doina* lui Eminescu şi *Doina. Melodie fără sfârşit* din cartea mea *Doina,* din 1983. Şi să vadă în ce relaţie stau ele. Dacă-i poate trece măcar unui handicapat prin cap ideea de epigonism! Nu-i nici o relaţie, de nici un ordin, e cu totul altă gândire, cu totul altă formalizare, în *Doina* mea. Dar modelul eminescian este clar.

***L.V.**: În ce sens?*

C.I.: Era vorba despre înstrăinarea românilor în secolul al XIX-lea, de destinul acestui neam şi de înstrăinarea secolului XX. Acesta este mesajul pe care l-am primit de la Eminescu: strigătul de spaimă, de groază, al românului care nu mai poate trăi în ţara lui, care-i străin în ţara lui, exprimându-ne vulgar. Eminescu a simţit senzaţia aceasta de alienare, în felul lui. Eu, în felul meu, dar în spirit de pietate faţă de maestrul meu, care m-a învăţat acest lucru. Dar eu nu continui în sensul că imit sau că pastişez, cum înţelege o minte proastă din ziua de azi.

***L.V.**: Cum l-am putea dezonora pe Eminescu?*

C.I.: O mai mare dezonoare nu-i poţi face lui Eminescu, decât pastişându-l sau imitându-l prost! Cea mai mare onoare pe care i-o poţi face nu este decât aceea de a-l continua, cum spune criticul literar Theodor Codreanu, în eseul despre cărţile mele, decât prin acea *despărţire sporitoare,* cum zice Constantin Noica, de Eminescu. Primeşti mesajul lui, îl adânceşti în tine, până în straturile cele mai adânci. L-ai primit organic până în subcoştientul tău. Şi apoi laşi să izbucnească din tine vocea ta. Nu poţi să cânţi în faţa unui maestru cu vocea lui, ca să faci parodie! Trebuie să-i arăţi maestrului vocea ta autentică, să aibă şi el de ce se bucura pe pământ, pe lumea asta! Acesta este efortul pe care trebuie să-l facem: să-l adorăm pe Eminescu, dar să ne rupem creator de vraja lui care este, într-adevăr, extraordinară. Şi eu cred că am reuşit. E valabil, atât cât e, în măsura fiecărui talent. Asta măsoară forţa unui talent în poezia românească.

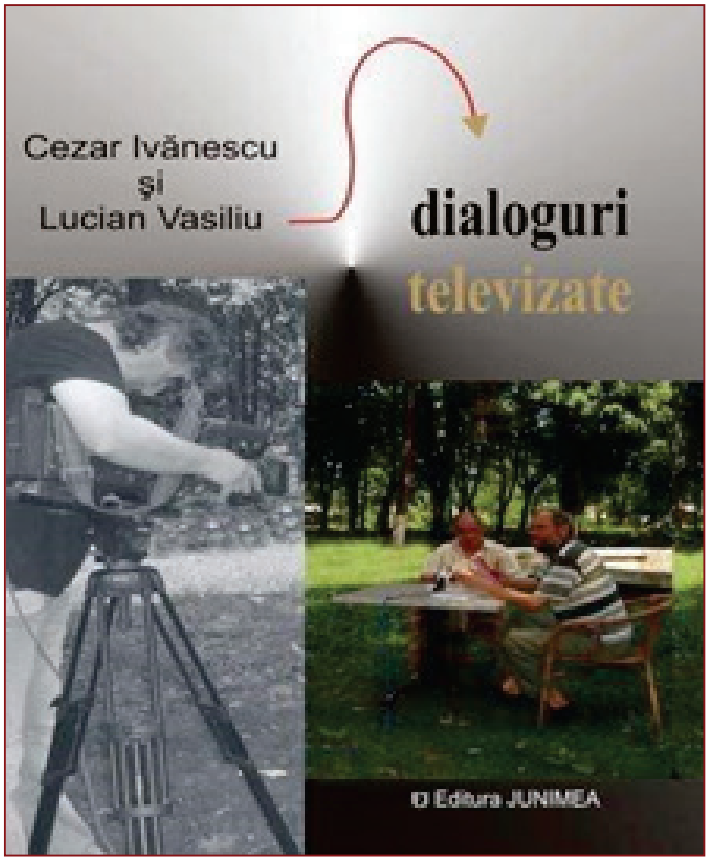

Lina CODREANU

Scriitori la masa dialogului

Ca să fim cetăţeni europeni cu adevărat,
trebuie să ne ridicăm la standarde europene.
Cezar Ivănescu

În grila de programe a TVR Iaşi a fost inclusă o emisiune de cultură iniţiată de scriitorul Lucian Vasiliu, ceea ce constituie substanţa cărţii *Lucian Vasiliu şi Cezar Ivănescu: dialoguri televizate*, apărute în 2013, la editura ieşeană „Junimea", prefaţată de criticul şi istoricul literar Ioan Holban. Tematica discuţiilor nu este una îngustă, ci are un spectru larg, inserat în precizarea *despre cărţi şi nu numai*…. Perioada în care aceste convorbiri s-au derulat pe ecranele TVR Iaşi este încadrată între 20 septembrie 2006 – 16 mai 2007, prea puţin pentru preaplinul cultural al celor doi protagonişti, estimp în care Cezar Ivănescu devenise director al Editurii „Junimea" din Iaşi.

Lucian Vasiliu şi Cezar Ivănescu, aici pe malul Senei, la 11 octombrie 2007.

Problematica dialogică include subiecte numeroase, însă focalizarea se direcţionează înspre universul cultural contemporan, cu reuşitele, sincopele ori eşuările inevitabile, privit din perspectiva intransigentului Cezar Ivănescu, crunt lovit în viaţă şi după moarte de răstălmăcirea biografiei, a proiectelor literare, de ignobila atitudine a unora dintre contemporanii semeni întru condei. Ar fi împlinit anul acesta, în august, 75 de ani. N-a mai prins nici septuagenariatul, din nefericire.

Cele 22 de dialoguri se rotunjesc sub semnul oraşului cultural moldav, de la prima discuţie – *Odinioară, Iaşi* – până la ultima – *Junimea postbelică*, reavivând imaginar pagini de istorie culturală. Acestora le este ataşat un *Album foto*, drept argument că vorbele rostite nu sunt superflue, ci ancorate în realitate.

Obiectivul convorbirilor de marţi nu pare şocant („în dialog cu cărţile, despre cărţi, despre autori, despre editori, despre întâmplări fericite", L. Vasiliu), ineditul lor constând în derularea dialogurilor a doi prestigioşi poeţi – o necesară oază de spirit viu, calm, de bună cuviinţă intelectuală – într-o *media* copleşită de efemeritatea informaţiilor, de banalităţi, scandaluri, grozăvii… Şi, iată, a rămas rodul cultural îmbrăţişat într-o carte-document – *Lucian Vasiliu şi Cezar Ivănescu: dialoguri televizate (despre cărţi şi nu numai…)*, frumos ilustrată de pictorul Vasilian Doboş, sub coordonarea Alfredinei Iacobitz.

Timpul destinat dialogării de TVR Iaşi a permis doar emisiuni minione, fără o adâncire a problematicilor aflate în program. E de observat, însă, stratagema abilă propusă de iniţiatorul Lucian Vasiliu care, într-o secvenţă convenită, a ştiut să concentreze o arie largă de culturalitate. Aşadar, scriitorul alege volume de interes general, în care memoria colectivă este vie şi poate deschide evantaiul mai multor chestiuni, încât emisiunea să aibă *rating* sporit iar informaţia să fie utilă cât mai multor auditori.

De cele mai multe ori, discuţia se răsfrânge asupra urbei Iaşilor, a zonei moldoveneşti (Bârlad, Cotnari, Huşi), dar există frecvente punţi spre *europenitate*, invocată de ambii convivi la festinul vorbelor. Aşa, statuile din bronz, marmură şi piatră situate în spaţiul circulabil ori monumentele aşezate în cimitirul „Eternitatea" permit asocieri de civilizaţie culturală a Iaşului - „singular pe harta României prin conservarea bună a statuilor"- cu metropola pariziană. În acest sens, opiniile lui Lucian Vasiliu sunt concluzive: „Şi din această perspectivă, Iaşul este un oraş al europenităţii culturale." (*Chipuri în bronz*) sau „Aici este europenitate, este continuitate…" (*Cultura în date…*). Viziunea asupra literaturii române schiţată de Cezar Ivănescu are aceeaşi direcţie, fiindcă tendinţa „literaturii române va fi de a se europeniza (…). Oricum vom continua să vorbim de valori europene şi universale. Valorile creştinismului. Valorile poeziei religioase regăsite în marea poezie a Europei, nu trebuie să uităm acest lucru." (*Poezie de reflecţie creştină*).

Genul cărţilor propuse pentru convorbirile televizate ţine de sfera istoriei literare / culturale româneşti, concretizat în antologii, dicţionare, monografii, jurnale, medalioane literare. Sunt apreciate monografiile ieşene la care au trudit Olga Rusu şi N.A. Bogdan, precum şi Jean-Yves Conrad prin *România la… Paris*, două volume apărute în colecţia „Românii din Paris", iniţiată de Basarab Nicolescu şi Simona Modreanu. Antologiile literare furnizează subiect dialogic celor doi scriitori, fie că au în conţinut „poeţii bibliotecari la Casa Naţională" din Bârlad (*Despre biblioteci*), reţete gastronomice (*Gastronomie de altădată*), lirica religioasă (*Poezie de reflecţie creştină*), cronici literare de la „Frontiera Poesis" (*Costobocul Vulturescu*), fie lirica insolită a lui Ioanid Romanescu ori Mihai Ursachi. Un interes special este acordat însemnărilor jurnaliere şi epistolare, integrabile literaturii de frontieră, în care istoricii literari pot descoperi faţete inedite ale personalităţii literaţilor. De pildă, *Jurnalul portughez* al lui Mircea Eliade, *Jurnal sadovenian*, *Caragiale* („roman epistolar"), *Jurnal junimist inedit*, *Numere în labirint*, *Junimea postbelică.* Evenimente editoriale sunt considerate şi apariţiile dicţionarelor, instrumente uzuale de lucru cu o panoramă de prezentare densă a unor personalităţi ori evenimente. Par insuficiente cuvintele când vine vorba despre academicianul Valeriu Cotea, autorul volumului enciclopedic *Podgoria Cotnari* (2006), pe care Cezar Ivănescu o apreciază drept „o carte fabuloasă", care cuprinde „o mare lecţie de civilizaţie şi de morală". Tot un dicţionar de date include *O istorie a culturii ieşene în date*, volum elaborat de Elena Leonte şi Ionel Maftei (*Cultura în date…*), înlesnind deschiderea spre informaţie rapidă, sigură şi unitară despre valorile istorice, cultural-turistice ale Iaşilor. De asemenea, în grilă europeană, este discutat *Dicţionarul biografic al literaturii române*, de universitarul clujean Aurel Sasu.

Fără a fi centre speciale de conversaţie, crochiurile literare pot ajuta la definirea personalităţilor vizate. Fulgerate, unele aprecieri întregesc ceea ce au înregistrat istoriile literare, însemnările amicale… despre tragicul poet Ioanid Romanescu („Ioanid a fost un generos şi un mare suflet", C.I.; „a fost nu numai poetul prin excelenţă, ci şi învăţătorul, corectorul de la revista *Ateneu* din Bacău, redactorul revistei *Convorbiri literare* din Iaşi, pescarul fantastic, şahistul dezinvolt!", L.V.), de exemplu,

ori despre poetul intrat în legendă, Mihai Ursachi („nu face decât să reia la o altă spirală acest cerc al Junimii", C.I.; „magistrul era și un spirit ludic în formulă junimistă. Coroziv, incisiv.", L.V.). Ni s-a părut previzionară ideea susținerii, în 1971, a unui spectacol la Teatrul Național din Iași, anume recitalul funebru *Instauratio noctis*, la care să fi participat împreună Mihai Ursachi, Cezar Ivănescu și Dan Laurențiu. „Bineînțeles că nu ne-a aprobat nimeni!", însă, mărturisea, tot premonitoriu, Cezar Ivănescu, în 2007: „În absolut sau la Dumnezeu, poate că-l vom ține când ne vom întâlni la un moment dat cu toții…" (p. 113). Poate că acum, când, pe rând, poeții au plecat în *noaptea eternă*, în compensație, spiritele lor poetice să împlinească proiectul.

Conchidem că volumul *Lucian Vasiliu și Cezar Ivănescu: dialoguri televizate (despre cărți și nu numai...)*, ca literatură de graniță, devine plăcut și util, iar istoricii literari, monografiștii ori ieșenii obișnuiți nu-l vor putea evita. Ba, dimpotrivă.

ȘTEFAN OPREA

La Baaad

In memoriam Cezar Ivănescu

La Baaad, la Baaad,
S-aud metafore cum cad,
Cum cad într-una din înalt
De la un Pol la celălalt.

S-aude o voce care cântă;
Se umple înserarea sfântă
De armonii și disonanțe,
De necuvinte și de stanțe,

De-njurături și anateme,
De doine, sutre și poeme
Învolburate și rebele;
Poeta magnus, printre ele,

Curat la trup și răzvrătit,
De moare încă nenuntit,
Ascultă astrele cum cad
La Baaad, la Baaad.

Dar într-o seară prea albastră,
Cum sta, cu Mil, la o fereastră
Și admirau, privind în jos,
Femeile cu sân sfios,

Trecu pe-acolo Una, care –
Cu râs frumos, de-nmormântare,
Tot îl chema, îl tot chema;
Poetul se-nsoți cu Ea.

De-atunci, mereu, la Baaad,
S-aud metafore cum cad,
S-aude o voce care cântă
Și umple veșnicia sfântă.

iulie 2011, Iași

C.D. ZELETIN

Scriitorul Virgil Chiriac

Era prototipul veșnicului adolescent. Nu-i puteai aplica în nici un fel alocuțiunea *„de la tinerețe/Pân'la bătrânețe"*, ci... *pân'la tinerețe...*

Aparținea, într-un fel greu de exprimat, țării îngerilor, în care, iată, nonagenar, s-a întors...

Nu zbura și nu era imponderabil, dar vocația de a trăi în idealități îi certifica puterea de a o face. Euharistia misterioasă pe care a primit-o la naștere îl hărăzise cu impresia de imponderabilitate. Nu se folosea însă de acest har, pentru a nu părăsi Țara Adolescenței, oricât de puternice vor fi fost presiunile devenirii întru maturitate și senectute. Căci ieri-alaltăieri, nonagenar, eternul adolescent, care purta cu el adierile Codreanului de la Bârlad, a plecat la Domnul...

Era un sol al prieteniei și, muind pana în călimara rămasă la Bârlad fără să i se usuce – miracol! – cerneala, a scris o viață numai pentru copii și pentru adolescenți. Cred că este singurul scriitor care a dedicat o carte memorialistică Liceului Codreanu.

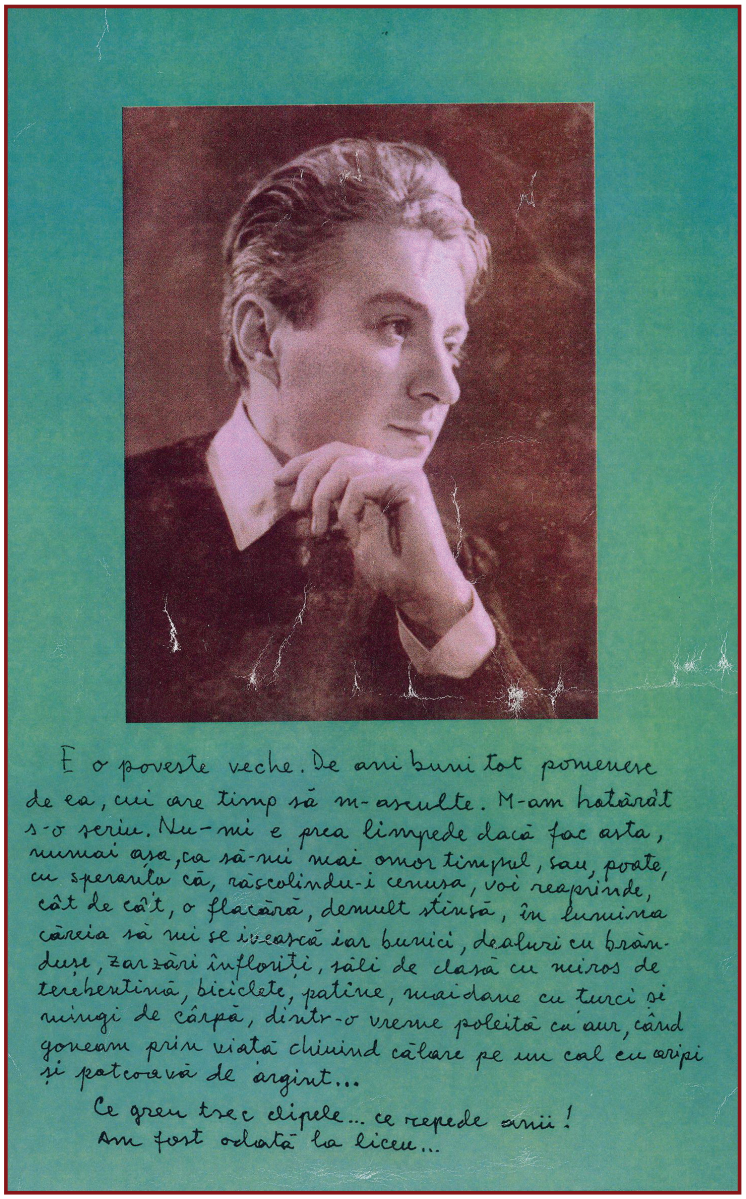

Faţă de uriaşa pâslă socială în care tot românul era un biet firicel presat cu neîndurare şi cruzime pentru a realiza utopia omogenatului comunist, Virgil Chiriac rămăsese un fir liber vibrând în azur, o aromă persistentă în eter ca să indice că sub ea, acolo jos, se afla tipografia şi editura tatălui său*, unde, când şi când, se imprimau eternităţile visătorilor bârlădeni. Îl fericeam, din ascunzişurile mele enigmatice. El plutea fără să se fixeze, părând un om absolut fericit... Totuşi, odată, în trenul ce ne ducea la Bârlad, mi-a mărturisit o mare tragedie familială, ba încă una nu cu patru sau cinci acte, ci cu o puzderie... În egală măsură tragedia se răsfrângea şi asupra excepţionalei sale surori, Gineta Stoienescu, maestră a sportului românesc, şi, de la o vreme, o surprinzătoare pictoriţă, înzestrată de Cel de Sus cu mult farmec personal...

Dacă Eminescu îl vedea pe Alecsandri, în eternele lui zbateri pentru maturizarea poeziei, teatrului dar mai ales a statului naţional român, *veşnic tânăr şi ferice*, deşi, dacă cercetăm arhivele istorice şi diplomatice, dăm peste episoade de un dramatism cutremurător, Virgil Chiriac, bătătorind invizibilele curse ale unei tinereţi fără sfârşit, apoi chiar că era un *veşnic tânăr şi ferice*! Suplu, drept ca o riglă, cu albaştrii ochi umezi gata să pulseze odată cu inima lui dulce, era prietenos până aproape de frontierele familiarităţii – pe care nu le-a călcat niciodată – prompt şi sincer până la ale neverosimilului. Virgil a trăit absolut tinereşte nouă decenii, fără să se copilărească, fără să se adolescentinizeze, fără rictusurile senecte şi pline de bogăţiile unui eu biruit de suficienţă.

A trăit mult, ca să poată iubi. Şi a trăit mult tocmai pentru că a iubit mult. Şi, fapt de mare însemnătate, a fost un om bun, cu o bunătate fără sincope. Iar dacă nu şi-a biciuit prea mult talentul, şi era un scriitor de talent, a fost din cauza aceluiaşi fin simţ al măsurii care îi armoniza în întregime fiinţa.

Avea o faţă roză, iar părul i-a fost alb, de la tinereţe până la... suprema evaporare de pe acest pământ... (O clipă doar să fi avut părul închis la culoare, cât i-a trebuit fotografului să-l reprezinte, la cerere, într-o poziţie *chic,* căutată, dar frumos nimerită...) De câte ori l-am întâlnit, la Bârlad sau la Bucureşti, mi-a părut, cu albul şi rozul lui, o creangă de zarzăr înflorit, care nu se mai scutură.

A plecat Dincolo cu albul şi rozul crengii, căreia îi dădea chip, intacte, ce-mi păreau o subtilă rezervă sceptică faţă de pământul negru...

Bucureşti, 7 aprilie 2016

---

* Găsesc, în jurnalul meu, următoarele:

„Joi, 21 mai 1987, Sfinţii Împăraţi Constantin şi Elena, Ziua mea şi-a lui Constantin Chiriţă, invitaţi ai municipalităţii în Zilele Culturale ale oraşului. Mă scol la 4 jumate. Deschid fereastra când se luminează de ziuă. Şi aud, pentru întâia oară anul acesta... cucul! Printre blocurile din faţa Vovideniei. Cercetez, de la fereastra camerei de hotel, cam pe unde ar fi fost strada Ştefan cel Mare. Apropo: Virgil Chiriac îmi spunea ieri că pe vremuri a scos o revistă a străzii Ştefan cel Mare, unde tatăl său era tipograf (trăieşte astăzi în 1986!), intitulată „Adieri literare" şi alta, „Aiurea". *O, tempora, O mores! O, ierum, ierum,/ O, quae mutatio rerum!*"

Breviar biobliografic

S-a născut la 10 aprilie 1926, la Bârlad şi a încetat din viaţă la 30 martie 2016, la Bucureşti.

Liceul Gheorghe Roşca-Codreanu din Bârlad (1937–1944).

Institutul de Artă dramatică din Bucureşti (1945–1948), unde i-a avut profesori pe Victor Ion Popa, Aura Buzescu şi V. Maximilian.

Scurtă vreme a fost actor, s-a consacrat însă devreme literaturii pentru copii, adolescenţi şi tineri.

VOLUME publicate:

1. *Traista cu poveşti.* Editura tineretului, Bucureşti, 1955.
2. *Ăsta-i Petru.* Editura tineretului, Bucureşti, f.a.
3. *Cinci căpitani şi racheta.* Editura tineretului, Bucureşti, 1958. Două ediţii.
4. *Dimineaţa cerul e mai albastru.* Editura tineretului, Bucureşti, 1961.
5. *Papucarul vrăjitor.* Editura tineretului, Bucureşti, 1962.
6. *Zânele călătoresc cu acceleratul.* Editura tineretului, Bucureşti, 1965.
7. *Lacrimile lăcrămioarei.* Editura Ion Creangă, Bucureşti, 1972.
8. *Ăsta-i Dănuţ.* Piesă de teatru. Editura Casei centrale a creaţiei populare, Bucureşti, 1973.
9. *Fug anii dragostei,* roman. Editura Eminescu, Bucureşti, 1987.
10. *Am fost odată la liceu. Poveste veche.* Editura New Agris, S.R.L., Bucureşti, 2008.

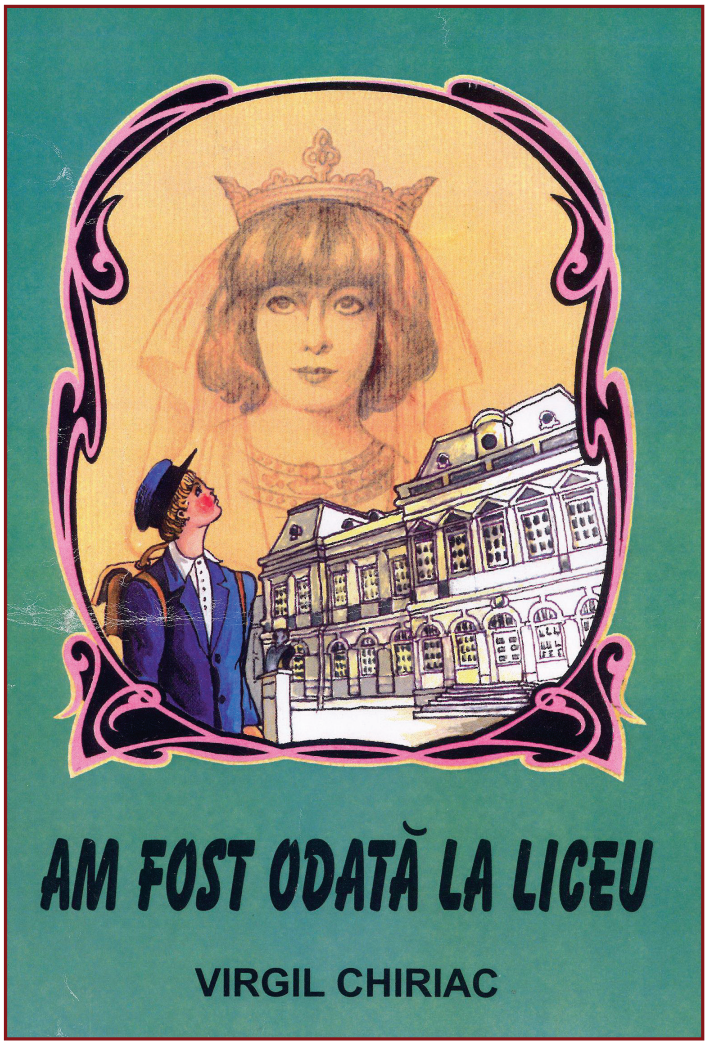

ELENA I. POPOIU

„LECȚIA EMINESCU“ PENTRU UN TÂNĂR PSIHIATRU. BOGDAN C.S. PÎRVU: *MIHAI EMINESCU. ANII 1883 –1889*

Datorăm unui vechi şi bun prieten ieşean îndemnul, de un timp chiar stăruitor, să ne facem noi, Academia Bârlădeană, mai vizibili în manifestările editoriale, iar colaborarea fidelă şi fără nori cu Editura Sfera să o onorăm cu mai mult decât o menţiune pe pagină interioară: *Sub egida Academiei Bârlădene*.

Îi mulţumim şi facem, iată, primul pas.

Şi nu oricum, ci pe o copertă pe care scrie *Mihai Eminescu*.

Şi nu oricând, ci într-o lună a lui Eminescu.

Am înţeles din discuţiile cu autorul cărţii că Eminescu nu e o haltă oarecare din parcursul unui foarte tânăr medic psihiatru. El nu s-a amestecat între „oameni mari“ numai pentru că vecinătatea cu Eminescu pe coperta unor cărţi ar asigura o glorie instantanee; Eminescu îi este un crez şi, cât îi va sta în putinţă, credem că îl va urma chiar la Ipoteşti, departe de mirajul unor oferte ispititoare din… Ţările Scandinave, Regatul Unit ori Lumea Nouă.

Pentru dr. Bogdan C.S. Pîrvu, dar, Eminescu rămâne un îndelungat proiect (*horribile dictu*!). Teza sa de doctorat, *Psihopatologie și creativitate*, sub egida Universităţii de Medicină din Cluj-Napoca (conducător ştiinţific: prof. dr. Doina Cosman), îl situează pe poetul naţional în vârful unei demonstraţii biopsihosociale din care reiese că Artistul (ori, mai exact, 70-75% dintre artişti) îşi plăteşte talentul cu… talanţi ce au acoperire în boli psihice.

Mai în adâncime pe alocuri, şi după o extinsă incursiune în orizontul trăsăturilor de personalitate, *Preţul Poeziei* (Iaşi: Artistic Creativity Library) ne spune că moneda cu care Charon va pecetlui buzele Poetului pentru a-l trece peste Styx,are acoperire în simptomatologia psihopatologică, cel mai probabil într-o psihopatologie din spectrul schizofreniei ori al bipolarităţii. În limbaj mirean, şi cu o probabilitate de cel puţin 80%, preţul poeziei se măsoară în nebunie.

Şi mai în adâncime, *Îngerul rănit. Carnea, boala și moartea* (Iaşi: Institutul European) ne dezvăluie că Poetul romantic e ţinut să treacă prin varii ipostaze, acelea de damnat (Byron), însingurat (Musset), bântuit (Hoffmann), bolnav (schizofren – Hölderlin; bipolar – Eminescu) şi sinucigaş (Chatterton), ele toate locuind la adresa: polimorfismul TAQ 1A, gena DRDZ, alela A1+.

Mereu în jurul lui Eminescu şi solidară cu el, orbita în care s-a înscris dr. Bogdan C.S. Pîrvu numără staţii de oprire în reviste, dacă am numărat bine, din trei continente – cu popasuri repetate în *Romanian Journal of Artistic Creativity* şi… *Pagini medicale bârlădene.*

Volumul pe care l-a încredinţat Academiei Bârlădene, însă, nu mai orbitează „planeta Eminescu“, ci coboară şi o „consultă“ metodic, până la pedanterie. Îşi scoate astfel din culpă confraţii medici şi ne dojeneşte pentru că-i privim uneori cu năduf pe contemporanii poetului.

Se vede din volumul de faţă că prietenii nu l-au ocolit pe Eminescu în clipe de restrişte, că junimiştii, în frunte cu Maiorescu, au vegheat tot timpul asupra lui.

Încă o dată, aşa a fost să fie…

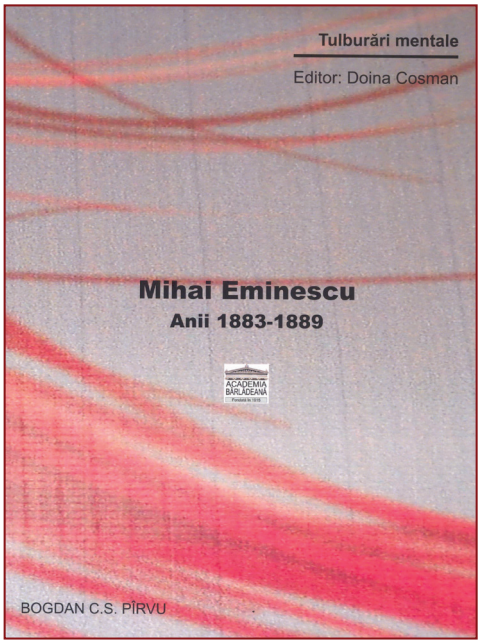

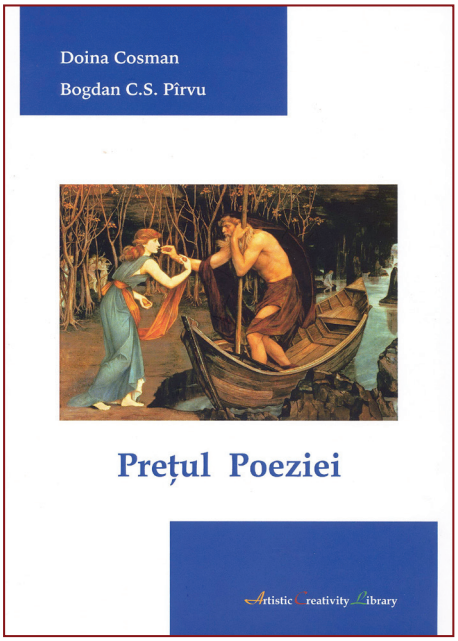

Grija autorului, vedem, către aici se îndreaptă. Nu şi-ar dori să lase vreo clipă impresia că ambiţionează a se institui într-o bornă ultimă a patografiei eminesciene, că înainte de el fu „genune“, iar odată cu el „negura eterna“ va să se desfacă „în fâşii“; pentru a ocoli orice vorbă rea despre cutare diagnoză, el se străduie a se întoarce mereu în timp şi a rostui acea diagnoză în ecuaţia timpului ei. Nu-i uşor să-ţi alungi porniri şi patimi, ori să nu-ţi reverşi frustrările când te doare cu adevărat, când îl examinezi pe cel ce a făurit nu doar literatura română, ci şi limba română – şchioape şi ştirbe până la El!

MIRCEA COLOŞENCO

MIHAI EMINESCU - DOCUMENTAR 1889

Extrase din ziarul „Românul”

ROMANULU

• **ROMANULU –** XXXIII, joi, 27 iunie (15 iunie s.v.) 1889, p. 634, Ediţiunea de seară. Fondatore: C.A. Rosetti. Director: Vintilă C.A. Rosetti. Redacţia şi administraţia Strada Doamnei nr.2.

Voieşte şi vei putea. Luminează-te şi vei fi. (Motto-ul ziarulu)

Eri dimineaţă d. judecător Bhisan, însoţit de d. procuror H. Catargiu, au mers la ospiciul d-lui doctor Şuţo şi au vizitat pe nenorocitul Eminescu.

Acesta pentru a i se putea numi un consiliu de familie.

Răspunsurile lui Eminescu au dovedit ăncă ua dată că starea bólei lui este incurabilă.

• • •

Tribunalul secţia a II a instituit ieri consiliul de familie pentru administrarea pensiei nenorocitului Eminescu.

Consiliul se compune din d-nii: Maiorescu, Laurian, Ştefan Mihăilescu, Brâneanu şi D. Cariagdi.

Acest consiliu şi-a depus un avis în privinţa modului cum va administra.

R. XXXIII, vineri 28 iunie (16 iunie s.v.) 1889, p. 637, col.6; p.I

• • •

ULTIME INFORMAŢIUNI

Anunţăm cititorilor noştri, una din veştile cele mai triste şi dureroase.

Eminescu nu mai este!

Ad'i dimineaţă la orele 4, nenorocitul poet în urma unor lungi suferinţe ş'a dat ultima suflare, în casa de sănătate a d-lui dr. Şuţu.

Poesia românească, prin încetarea din viaţă a lui Eminescu, a încercat una din perderile cele mai adânc zimţite.

*

Mihai Eminescu s-a născut la Botoşani în anul 1849, împlinea deci 40 de ani.

El îşi făcu primele studii în Cernăuţi, le continuâ apoi în Blaj, Viena şi Berlin.

După ce se întârse în téră, ocupa pe rând mai multe funcţiuni. Într-un rând fu numit revisor scolar al judeţelor Iaşi şi Vasluiu. Altă dată, fu însărcinat cu predarea limbii germane şi geografia la scoala comercială din Iaşi.

Având un capital de cunoscinţe intinse, el se aruncă în ďiaristică, unde ocupă locul de prim-redactor al ďiarului *Timpul,* până în momentul fatal al declaràrei bólei séle.

În ultimul timp a scris din când în când la *România Liberă, Fântâna Blandusiei* etc.

Ceia ce va rămâne ènsě pentru tot-d'auna de la Eminescu, sunt poesiile séle, ce au apărut deja în a treia ediţie, sub îngrijirea d-lui T. Maiorescu.

*

Astă-d'i la 3 ore p.m., d-nii doctori Şuţu şi Alexianu au făcut autopsia cadavrului lui Eminescu.

R. XXXIII, sâmbătă, 29 iunie (17 iunie s.v.) 1889, p.643,col.4; p.II

• • •

Mórtea lui Eminescu

Iată detalii în privinţa morţei nefericitului poet Mihai I Eminescu:

Cu 15 ďile înaintea încetărei lui din viaţă, doctorul Şuţu a început a se îngriji de sănătatea luceafărului poeziei române, căci Eminescu începu a merge din ce în ce mai réu.

Eri diminéţă el ceru se i se dea un pahar cu lapte şi ceru se i se trimită d-rul Şuţu, căci vrea să vorbească cu el. Era în momentu de luciditate; doctorul întrebându-l cum se simte, Eminescu răspunse că are dureri în tot corpul, cari îi căşunéză mult réu.

Din nenorocire... Aceste momente lucide, n'au ţinut mult, căci după uá jumétate de ora, bietul Eminescu începu din nou sé aiureze.

D-rul Suţu caută sě-l linişteasca şi poetul se duse sě sé culce.

Nu trecu nici uà oră, când d-rul Şuţu intrà din nou la el, de asta datá îl găsi întins... fără nici uà suflare.

Eminescu murise.

Doctorul Şuţu, făcu cunoscut acěstă ştire tuturor prietinilor sěi şi membrilor consiliului de familie, ce s'a constituit Marţea trecută.

Corpul sěu a fost îndată transportat la uà altă cameră a ospiciului în apropierea biuroului d-rului Şuţu. Stětea întins pe un pat şi era învălit cu un zăbranic.

Faţa-i e forte slăbită şi are mai multe zgârieturi, cari au provenit din causa mâncărimei ce suferea el.

În urma dorinţei d-lui Titu Maiorescu, s'au procedat la autopsia cadavrului lui Eminescu.

S'a constatat spune *Constituţionalul,* că creerii avéu o greutate de 1400 grame, cu tóte cà eraù în stare de imuere (ramoliţie).

Emisferul stâng singur cântărea 695 gr. cel drept, 555, fără cerebel. Partea psihică a creerilor era aprópe total ulcerată, în emisferul stâng chiar şi cea psicho-motrice; membranele creerilor injectate şi aderente. Circumvoluţiunile mult desvoltate şi adânci. Inima în stare de ipertrofie pasivă cu degenerare grásósà a ţesutului muscular; la ràdàcina aortei s'a constatat începutul unui proces aieromatos, ér valvulele inimei erau intacte. Degenerarea grásósà s'a gasit în acelaşi stadiù şi la ţesèturile ficatului care bine inţeles era puţin ipertrofiat. Splina în stare iperemică şi de degeneraţie.

Amicii marelui poet au deschis o listă de subscripţiune pentru înmormântare. Guvernul ènsé s'a însărcinat cu tote cheltuelile de înmormèntare.

Corpul a fost depus în biserica Sf. Gh. Nou de unde cortegiul funebru va pleca ađi pe la 5 ore la cimitirul Şerban –Vodă.

Mórtea poetului Eminescu a produs o impresiune din cele mai dureróse în tóte cercurile.

R.XXXIII, Duminică, 30 iunie (18 iunie s.v.) 1889, p.645, vol.6, [pag. I-a]

• • •

ULTIME INFORMAŢIUNI

La înmormàntarea lui Eminescu ce se va face ađi, va lua cuvântul din partea presei, d. D.A. Laurian.

*

Aflăm că studenţii universităţei vor depune o coróná pe carul funebru al lui Eminescu.

De asemenea, aflăm că studenții au delegat pe un coleg al lor, care sè ție un discurs la mormêntul genielului poet.

R.XXXIII, idem, p. 647, col. 3-4

• • •

Inmormêntarea lui Eminescu

Inmormêntarea poetului Eminescu s'a făcut eri, după cum am anunțat.

Dricul era simplu și tras numai de doui cai.

Lumea începuse a se aduna; pe la orele 5 și jum., erau deja mulți. Erau prieteni sěi, admiratorii sěi, cunoscuți și necunoscuți, tot tineretul, care se înflacara și îndumnezeia pe nenorocitul și marele poet. Intr'un cuvènt era de față acel strat al societaței, care citește și care va citi pe Eminescu. Presa mai cu sěma, și-a facut datoria ei pe deplin.

Stetea întins, în mijlocul bisericei, pe un catafalc, era acoperit de flori, de frunde și de ramuri, întocmai cum dorea sèrmanul poet,

Nu'mi trebue flamuri,
Nu voi sicriu bogat
Ci'mi împletiți un pat
Din tinere ramuri.

De abia se zàrea afarà din frunde și coróne, cari îl acopereau, intre altele am vedut urmétórele, dupé cum imi aduc aminte

A Academiei Românei;
A Presei;
A societăței „Tinerimea Română";
A điarului „ Constituționalul";
A điarului „Națională";
A societăței studenților universitari „Unirea";
A điarului „Fontána Blanduziei", unde poetul, scrisese cáte ceva în ultimul timp etc., etc.

Am putut distinge printre asistenți pe d. Mihail Cogălniceanu, delegat din partea Academiei române, d. Titu Maiorescu, fost ministru al instrucțiunei publice, amic intim cu réposatul, d. Lascăr Catargiu, prețedintele consiliului de miniștri, d. Teodor Rosetti, fost ministru-prețedinte, d. col. Algiu, d. George Lahovary, secretarul societăței de geografie, d. Ștefan Mihailescu, fost secretar general al ministerului instrucțiunii publice și profesor, d. D.A. Laurian, profesor și amic intim cu poetul, d. N. Mandren, etc.

Dintre dómne am recunoscut pe d-na Maiorescu, pe d-na Laurian și uá mulțime de alte dómne și domnișóre, cari au venit se insoțésca pànà la mormànt ultimele rémășițe ale poetului.

La orele 5 începu serviciul funebru. Bàrcánescu, șeful corului de la biserica *Domnița Bălașa*, Bàrcánescu, unul din cei mai buni prietini ai defunctului, a venit însoțit de corul séu, la acestă inmormêntare.

Și nu erau accente de ocasie ce le canta Bàrcánescu, și nu era plătit, se vedea de pe fața lui cât de mult sufere, pentru perderea unui amic, ca Eminescu.

Notele ce eșeau din gura lui Bàrcánescu, te induioșau, și faceau se'ți vie lacrimele fárá de voie.

Trec la alt-ce-va, mai prozaic în sine. Se știe că Eminescu era ateu, se știe că poetul spunea in viața că *„Religia e uá e o frază inventată și că cu umbre cari nu sunt, au întunecat vederea óamenilor"* și cà *„minciuni și frase-i totul"* și bine acelui care đicea și credea ast-fel, aceluia, ii s-a fàcut uà inmorméntare religiosa, cu popi, cu lumànári și cu tóte, ca celui mai pravoslavnic creștin.

După ce se ispravi serviciul religios d-nul Gr. Ventura prim redactor al điarului *Adevérul*, ținu uà cuvéntare scurtà, cautànd a arèta meritele poetului; apoi cadavrul marelui Eminescu îi ridicat de mai mulți prietini ai sèi și suirà pe umere pánà la carul mortuar.

La orele 6 și jum., cortegiul porni în urma lui veneau mai intèiu: d-nii Lascàr Catargiu, M. Cogàlniceanu, Maiorescu, d-na Maiorescu, Th. Rosetti, Stefan Mihàilescu, Laurian, etc.; apoi veneau toți điariștii și cei l'alți prieteni ai sèi, la urmà un convoi lung de studenți universitari, tinerimea de prin scoalele secundare, precum și uà mulțime mare de alte persóne.

Cortegiul traversà stradele: Sf. Gheorghe, Colțea, bulevardul Academiei. Aci in fața Universitàții, d. D.A. Laurianu, in numele presei ținu un discurs bine simțit.

Terminènd d. Laurian đice. «Sè ne descoperim inaintea lui Eminescu, càci el ca poet a fost un titan, iar ca điarist, un atlet».

Dupà ce isprăvi d. Laurian, vorbi chiar làngá carul funebru, din partea studenților universitari, d. Calmuschi, student in litere, d-sa și-a inceput cuvèntarea chiar cu cuvintele poetului din *Mortua est:*

Făclie de veghe pe umeđi morminte,
Un sunet de clopot in orele sfinte,
Un vis ce-și móe aripa'n amar,
Ast-fel ai trecut de al lumei hotar.

Și terminànd:

Poți đidi uà lume'ntrégà, poți s'o sfarimi, ori ce'ai spune
Peste tóte uà lopată de țărènă se depune.

Dupè acéstà cuvèntare, cortegiul porni din nou, trecènd apoi prin calea Victoriei, strada Carol, calea Rahovei și ajunse pànà la cimitirul Șerban Vodá (Belu).

Ajuns la cimitir, patru elevi ai școlei normale de institutori, il luară pe umeri și-l dusèrá pànà la morment.

Aici dupè ce religia iși mai fàcu ultima ei datorie, d-rul Neagoe, bun prieten cu Eminescu, rosti uà cuvéntare, care stórse lacrimele celor de fatà.

. . . . . .

Se vorbește că prietinii și adoratorii lui ii vor ridica un monument; n'ar fi réu, ci din contra ar fi prea bine.

Dér pànà atunci:

Al sěrei rece vànt,
De asupra-i teiul sfênt
Iși scuturà creanga.

Și cum n'a mai fi pribeag
De acuma'nainte,
L'or troeni cu drag
Aduceri aminte.

ULTIME INFORMAȚIUNI

Următoarele điare aŭ subscris suma de 397 lei 70 b., pentru coróna ce a fost depusă pe sicriul lui Eminescu:

Adevèrul, Constituționalul, Curierul financiar, Democrația, l'Independánce roumaine, Liberté roumaine, Lupta, Națională, Românul, Rèsboiul, Rèsboiul vechiu, România, România literară, Telegraful román, Universul, Voința națională.

Coróna costând numai 300 lei, mai remâne suma de lei 97, b. 70.

R. XXXIII, Luni, 1 iulie (19 iunie s.v.) 1889, p. 15; col. 2-4.

• • •

Dupá cât aflăm, d. B.P. Hasdeu, a scris uà scurtă dér pliná de un adevér isbitor și crud, amintire despre Mihail Eminescu. Acest articol va apare in numérul viitor al *Revistei Nouĭ.*

R. XXXIII, Miercuri, 3 iulie (21 iunie s.v.) 1889, p.658, col.1.

• • •

În memoria lui Eminescu

Aflăm din Botoșani că un comitet ar fi pe calea de a se forma, in laudabilul scop de a ridica, prin subscripțiuni publice, bustul lui Eminescu, in centrul gràdinei primàriei din Botoșani.

R. XXXIII, Vineri, 5 iulie (23 iunie s.v.) 1889, p.667, col. 2,4.

*

Mórtea poetului Eminescu este înregistrată și în foile maghiare.

Ast-fel *Egyetértéz* făcénd uă schiță biografică a lui Eminescu, îl numește «Lenau» al Românilor, și tot uă dată arată pierderea cea mare ce a îndurat literatura română prin mórtea prematură a acestui

mare autor.

Idem, col. 4; reluare în nr. duminecă 7 iulie, p.671, col.5.

• • •

ULTIME INFORMAȚIUNI

În memoria lui Eminescu

După cât aflăm, eri s'a ţinut în Botoşani uă adunare a admiratorilor lui Eminescu, în salónele redacţiunei điarului *Libertatea.*

S'a constituit un comitet ad-hoc, care sĕ aibă insărcinarea cu stringerea de fonduri, necesare pentru ridicarea unui bust marelui poet.

*

Corespondentul nostru din Iaşi ne scrie, că mai multe persóne din acel oraş, aŭ luat inițiativa de a bate uă medalie comemorativă în amintirea lui Eminescu.

După cum adaugă corespondentul, medalia s'a comandat deja în străinătate.

*

Mult cunoscuta *La revue de l'Orient*, ce apare în Budapesta, consacră in ultimu'i numĕr, un foileton întreg, decedatului poet Eminescu.

La Revue... între alte multe elogii, încheie articolul đicênd că Eminescu, a fost unul din cei mai mari poeţi ai României.

*

În numêrul nostru de mâine vom publica *uă amintire* din viaţa lui Eminescu, scrisă de d. Scipione I. Bădescu publicist din Botoşani şi fost amic intim cu poetul.

Citim în ziarele din Iaşi:

Ni se atrage atenţiunea asupra unui imporatnt manuscript filosofie a lui Eminescu. E vorba de uă traducţiune comentată din limba germană a uneia din operile celebrului filosof Kant. Opera tradusă este: «Critique de la raison pure» partea I, tradusă şi însoţită de nisce lungi şi admirale comentarii, datorite genialului nostru poet, care se scie că iubea fórte mult filosofia germană şi mai ales pe Kant.

E vedit de ce interes este acel însemnat manuscript şi care ni se spune că s'ar fi aflând la unii din literaţii noştri. Cum ênse nu scim anume la ce persónă se află, de aceia atragem şi noi atenţiunea prietenilor lui Eminescu a căuta manuscriptul în cestiune, dându'i cea mai întinsă publicaţie.

*

De asemenea aflăm că în curênd va apare în capitală o broşură conţinênd biografia poetului, o analisă a operilor séle, precum şi tóte câte s'aŭ scris de el în diferitele điare din ţéră şi străinătate.

*

Fôntána Blandusiei, điar unde a scris în ultimul timp Eminescu, a apărut eri în doliu. Conţine biografia şi diferitele scrieri ale poetului.

Revista Nouă, sub direcţiunea d-lui Hajdăŭ conţine sub semnătura acestuia, un mişcător articol, asupra poetului.

R. XXXIII, marţi 9 iulie (29 iunie s-v.) 1889, p.679, col.I

• • •

CRONICĂ

AMINTIRE

Lumina dulce a lunii se revarsă în valuri argintii peste întreaga fire.

Cu buruieni crescute printre olanele de pe coperişiŭ cu streşinile rupte şi crucea atàrnànd, abia ţinându-se de un lanţ, *biserica Caimata*, [**?**] tristă, în mijlocul mormintelor cu cruci strîmbe şi rôse de vreme.

Uă adiere lină, clatină a lene frunzele unui plop bătrîn, crescut în preajma bisericei şi freamătul foilor s'auđea în depărtare ca susurul unui isvor.

Luna lumina curtea mare a bisericii – tăcută şi pustie – presărată pe ici-colea cu morminte, iar de pe clopotniţă, s'auzea strigătul de cobe al cucuvalei.

Tăcerea adîncă domneşte... nimic nu se aude; din când în când sborul iute şi speriat al vreunei păsări de noapte, turbură liniştea de mórte ce domneşte peste morminte.

Numai:

Biserica-n ruină

Stă curioasă, tristă, pustie şi bătrînă,

Năuntrul ei pe stâlpi-i, pereţi, iconostas

Abia conture triste şi umbre aŭ rămas;

Drept preot tórce-un greer un gând fin şi obscur,

Drept dascăl tócă cariul sub învechitul mur.

In faţa bisericei, un lung şir de odăiţe, vîrîte în pămènt, de a'i crede că-s bordeie, sunt adăpostul preoţilor. De partea cea alta, pe dupè biserică, sunt încă douè odăi, tot aşa de scunde şi infundate în pămènt. Una locuită de *baba bisericei* cea l'altă cu chirie unui tinêr.

Nimic mai curios ca acesta.

Cu faşa ócheşia, pèr negru, ochii negrii – adinci ca marea – peliţa feţei albă şi mata; tácut, trist, retras ăn odăiţă, tótă ziua cu perdelele lăsate, scriind fără răgaz.

De când venise, nimeni nu pătrunse la el. Séra numai când stelele înepeu a sclipi pe cer, când luna lumina văzduhul, când frunzele plopului tremurau la adierea vêntului; când printre crăci de salcie, razele lunei, străbăteu ca nişte suliţi de argint; atunci furişiu, pe ascuns, ferestrele lui se dechideu, lăsând să intre in valuri, răcórea serei şi lumina lunei. Figura lui tristă, blândă, in gânduri adîncită, aparea la feréstră, privind lung curtea bisericei.

Inăuntru, un pat de scânduri, cu o velinţă albă; în colt uă masă de cu-un scaun de lemn, iar în jurul păreţilor, policioare acoperite cu cărţi. Tavanul de scânduri, inegrite de vreme, róse de cari şi pline de páinjenişiŭ.

Masă, scaun, cărţi, pat, totul era acoperit de un strat des de praf.

Pe jos rogojină, iar de desupt, pàméntul lipit şi netezit de baba bisericei.

Şi privirea lui adincă, pătrunzătoare, tristă ca durerea, se indrepta in sus, privind seninul cerului, luna, stelele, pierzându-se în depărtări albastre.

Astfel petrecea de un an, de când venise.

Ziua scriind, nóptea privind natura până din spre ziuă.

Şi când luna trecea pe dupè biserică, când s'auđea pitpalacul în pridvorul caselor din fund, stelele incepéŭ a păli, lucefărul dimineţei s'arăta pe d'asupra clopotniţei, când ciripitul vrăbielor din plop umplea văzduhul şi in liliacul din colţul casei s'auzea cântarea încétă, lină şi mângâitoare a privighetorei, el adormia dus, cu capul pe uă mână în loc de pernă.

Suflul zefirului îi răcorea fruntea largă, mare, întipărită tot d'auna de uă profundă melancolie.

Fire tăcută, gânditóre... trăia mai mult cu el şi cu natura.

Şi de plânge, de se cértă,
Tu in colţ petreci in tine
. . . . . .
Tu rămâi la toate rece
. . . . . .
Nu spera şi nu ai teamă...

Acesta era *Michail Eminescu.*

Scipione Bădescu

R. XXXIII, miercuri 10 iulie (30 iunie s.v.) 1889, p.682, col.3-4.

• • •

Aducem la cunoscinţa consiliului de familie instituit pentru administrarea pensiei lui Eminescu de pe când acesta era âncă în viaţă, şi în special amicilor defunctului poet, că mai multe cărţi şi manuscrise de ale lui, se află într'un cufăr, în fosta sea locuinţă din strada Stirbeiŭ-Vodă.

Ar fi bine ca aceste hârtii sĕ se ia mai în grabă de acolo, căci ar fi păcat ca ele sĕ se risipească şi pierde.

Ibidem, p.683, col. 3-4.

• • •

Neue Freie Presse din Viena, făcênd necrologul regretatului nostru poet Eminescu, đice între alte elogii că alăturea

cu Alexandri, Eminescu e cel mai însemnat poet al României şi el a probat în poesiile séle că limba română, ce era despreţuită acum câte-va decenii, ca limbă a ţĕranilor, este în stare sĕ satisfacă exigenţele cele mai inalte şi mai dificile ale creaţiunei literare.

R. XXXIII, sâmbătă 13 iulie (3 iulie s.v.) 1889, p.691, col. 3-4.

*

Ďiarele din streinătate urméză a înregistra mórtea lui Eminescu.

Ultimul număr din *Deutsche Zeitung* din Viena îi consacră un articol; de asemenea şi *Le Courrier du Soir,* în ultimul numĕr, vorbind de mórtea lui Eminescu, ďice că România a perdut un poet, cu care, cu drept cuvênt, merită sĕ se mândréscă.

Idem

*

D. Scipione Bădescu, publicist din Botoşani, face cunoscut prin ďiarul sĕu *Curierul român*, că a început a scrie uă serie de amintiri adevĕrate, conţinênd vr'o 30 de episóde din cele mai interesante din viéţa lui Eminescu.

Aceste articole vor apare într'unul din ďiarele cotidiane din capitală.

Idem

*

După cum am anunţat, în sĕptĕmâna trecută, a apărut un studiŭ critic asupra lui Eminescu, datorit penei d-lui Corneliu V. Botez, student al facultăţei de drept din capitală, şi redactor al părţei literare de la *Revista literară.*

Acéstă broşură se vinde în folosul statuei ce se va ridica lui Eminescu.

*

Tot uă dată comitetul societăţei *România literară*, ne rógă sĕ anunţăm că acest comitet a decis sĕ deschidă liste de subscripţiuni pentru ridicarea unei statui lui Eminescu.

*

După cât suntem informaţi, d. Titu Maiorescu, e hotărit a scóte după vacanţe uă ediţie în care sĕ fie cuprinse tóte operile lui Eminescu, atât cele poetice, cât şi cele în proză, precum şi cele politice publicate în diversele ďiare, de reposatul poet, şi mai cu sémă cele din *Timpul.*

R. XXXIII, duminică 14 iulie (4 iulie s.v.) 1889, p.695, col.7.

• • •

Intrunirea ţinuta Duminecă în salónele ďiarului *Libertatea* din Botoşani, în privinţa ridicărei unui bust lui Eminescu, s'a amânat, după ce s'au luat mai multe resoluţiuni importante.

S'a decis ca sĕ se alégă un comitet de iniţiativa, s'au propus câteva miďlóce pentru adunarea fondurilor necesare şi în sfârşit s'a hotărit a se face uă nouà intrunire, cu invitări speciale.

Tot in scopul ridicărei unui bust poetului, d. avocat Razzi a făcut uă propunere in sĕnul consiliului comunal al oraşului Botoşani.

R. XXXIII, marţi 16 iulie (6 iulie s.v.) 1889, p.703, col.2.

• • •

In curênd va apare un *memoriŭ* asupra lui Eminescu, care va conţinea datele cele mai importante şi mai esacte din viaţa poetului, culese de la o persónă cât se póte de competentă şi care a fost in relaţiuni intime cu Eminescu.

*

După cât aflăm Consiliul comunal din oraşul Botoşani ţine la dispositiune trei mii de lei pentru monumentul ce se va ridica pe mormântului poetului Eminescu.

*

D. Filip Marinescu, unul dintre absolvenţii scólei nóstre de sculptură, şi admirator al poetului Eminescu, s'a hotărit sĕ formeze bustul acestuia dupĕ ultima fotografie, in mărime mai mare de cât cea naturală. Dupĕ cum crede *Fàntána Blandusiei,* bustul va fi gata cam peste vr'uă trei sĕptămâni.

*

Se scie că d. V. Gh. Mortzun, redactorul părţei literare de la revista *Contemporanul* a început a tipări poeziile inedite şi proza literară, a nefericitului poet.

După cât aflăm acuma, acéstă publicaţiune întreruptă pentru un moment, va apare în curênd şi beneficiul ce va resulta din vênďarea acestor volume va fi reservat pentru cheltuielile ce vor necesita statua séŭ bustul ce se va ridica lui Eminescu.

R. XXXIII, miercuri 17 iulie 1889, p.707, col.4.

• • •

Sub preşidenţia d-lui Maiorescu s'a format un comitet care sĕ facă apel la tinerimea română pentru a contribui la facerea unui monument pe morméntul lui Eminescu.

Planul este ca imprejurul mormântului sĕ se facă un grilaj de fer, in lăuntru sĕ se ridice uă stâncă de marmură şi alăturea se va planta un teiu.

Se va face un apel şi către tinerimea română de peste munţi, astfel către Bănăţeni va face apel d. V. Mândreanu.

R. XXXIII, joi 18 iulie 1899, p.711, col.2.

• • •

A apărut fascicula VII, anul al cincilea din mult cunoscuta *Romaenische Revue* din Viena sub direcţiunea d-lui dr. Corneliu Diaconovici.

*

Romaenische Revue, anunţând mórtea lui Eminescu, spune că poporul român trebuie să-l jelească, căci a perdut pe unul din cei mai mari fii ai săi.

«Cu el n'a pierit numai omul dér şi nesfărşita comóră a poporului român, căci Eminescu a fost uă odraslă genială a acestuia şi un uriaş al cugetărei.»

*

Tot în ultimul *Romaenische Revue* se află publicate, în traducere următórele trei poezii de ale lui Eminescu: *Diana, Veneţia* (sonet) şi *Glossa.*

R. XXXIII, duminică 21 iulie 1889, p.723, col.3.

*

Mâne se vor întruni în Botoşani, membrii comitetului ales ad-hoc, pentru a lua uă decisiune definitivă în privinţa ridicărei unui bust lui Eminescu.

Idem

*

Revista olteană ce apare în Craiova publică în ultimu-ĭ numĕr (Nr.4) *Sĕrmanul Dionisie,* nuvelă de Mihail Eminescu.

R. XXXIII, miercuri 24 iulie 1889, p. 735, col. 4.

Convorbirile literale, revista în care Eminescu şi-a publicat mai tóte poesiile séle, publică sub iscălitura directorului ei, Iacob Negruzzi, un necrolog şi o biografie asupra vieţei marelui poet.

D. Negruzzi îşi termină ast-fel articolul d-séle:

«Cu Eminescu s'a stins un mare poet naţional, original in tóte felurile, noi perdem un amic iubit şi un conlucrător dintr'acei, a căror geniu au aruncat o lumină vie asupra publicaţiunei nóstre, iar ca om dispare o figură estra-ordinară din cele mai interesante şi mai simpatice.»

*

D. dr Şuţu plécă aďi la Paris spre a participa la congresul de *„medicină mintală"* fiind delegat din partea colegiului medical al Eforiei spitalelor. Cât va lipsi, d. dr. Tomescu medic la spitalul Colţea va dirige institutul special din Mântulésa. D-rul Tomescu va da consultaţiuni la institut în tóte ďilele de la 10 la 11 ore şi de la 3 la 5 ore.

R. XXXIII, joi 25 iulie 1889, p. 739, col.3.

• • •

Se deschide pe séma ministerului de interne un credit estraordinar de 3.000 lei, asupra exerciţiului 1889-90, pentru cheltuieli de înmormântare a decedaţilor Constantin Brăiloiu, fost ministru şi deputat, şi *Mihail Eminescu, poet.*

R. XXXIII, vineri 25 august 1889, p. 855, col. 3.

ROXANA GALAN

REÎNTOARCERI, REMEMORĂRI: *JURNAL NOBEL 1974*, DE RADU ȘERBAN PALADE

Apărută în 2016, la Editura Sfera din Bârlad, cartea este o rememorare vie și captivantă a celor aproape zece incredibile zile petrecute de Radu Șerban Palade și o parte din membrii familiei la Stockholm, cu prilejul decernării, în 1974, a Premiilor Nobel, an în care George Emil Palade - unchiul autorului - a fost unul dintre laureații prestigiosului premiu, pentru Fiziologie și Medicină, alături de colegii belgieni Albert Claude și Christian de Duve.

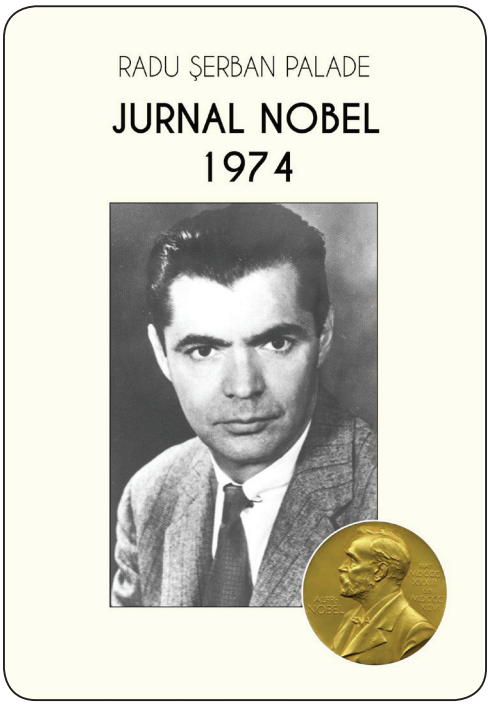

În timp ce medita asupra noțiunii de adevăr, după un episod deprimant de la Facultatea de Perfecționare și Specializare a Medicilor din București, pornind de la cazul unui *șef* care preda tehnici chirurgicale fără să fi intrat vreodată în blocul operator, Radu Șerban Palade primește vestea că unchiul său, George Emil Palade, a fost distins cu Premiul Nobel. Cum astfel de zvonuri mai fuseseră și altă dată, autorul ia legătura cu membrii familiei și prietenii care au auzit vestea la radio, printre ei fiind și bunul său prieten C.D.Zeletin (Dada), care vine spre a serba evenimentul în casa Palade. Între timp se primește confirmarea radiofonică a evenimentului: G. E. Palade, A. Claude și C. De Duve au primit, cu adevărat, Premiul Nobel 1974 pentru Fiziologie și Medicină, pentru opera lor de pionierat în domeniul biologiei celulare.

În timp ce numele George Emil Palade făcea înconjurul lumii, la Radio București se transmitea un scurt interviu cu proaspătul laureat, profesor la Yale University din New Haven, S.U.A., care atunci se afla în Canada. Acesta a transmis salutări rudelor și prietenilor din țară: ziua de 10 octombrie 1974 a fost o zi memorabilă.

S-a pus imediat în familie problema participării la festivitățile de premiere de la Stockholm, programate în luna decembrie. Despre posibilitatea deplasării discută cu C.D. Zeletin, iar despre aprobări pentru plecarea din țară, cu prof. Alecsandru Prișcu.

Din cealaltă parte a lumii, George Emil Palade transmite hotărârea ca la festivități să participe câte doi membri din familiile surorilor sale: Adina (mama autorului), dr. Constanța Palade (Cim), Ina (vara autorului) și Radu Palade. Urmează goana, cu multe momente umilitoare, după aprobări și pașapoarte, pentru că regimul comunist transformase țara într-o „gigantică închisoare" în care, toți oamenii erau considerați „potențiali dușmani ai sistemului." Cu emoții și cu ajutorul și intervențiile, prin ambasadele române din S.U.A. și Stockholm, ale laureatului, se obțin toate actele și aprobările pentru deplasare și, aproape în ultima clipă, documentele de călătorie. Autorul mărturisește cu amărăciune: „...aveam treizeci de ani, nu mai călătorisem cu avionul, nu mai părăsisem țara..."

Începe aventura, în multe privințe fabuloasă, din capitala suedeză. Autorul trăiește pe viu, minut cu minut, reținând durabil pe retină și în memorie, detaliile pe care le va reconstitui cu fidelitate, peste ani, în carte. În centrul atenției sale vor sta, desigur, ceremonia oficială și eroii acesteia, în primul rând, George Emil Palade: să fii nepotul primului român distins cu Premiul Nobel constituie, în sine, un titlu de glorie, clipa de eternitate a unei familii și mândria inegalabilă a unui popor. Deși, ca membru al familiei laureatului, este și protagonist, autorul își păstrează pemanent privirea lucidă, îndreptată cu precădere asupra contrastului dintre cele două lumi separate de cortina de fier: imaginea ordinii și prosperității din lumea liberă *versus* spoiala și sărăcia din cea comunistă. Descrie, astfel, luxul de la Grand Hotel, în pofida crizei din anii 70 a carburanților, ce impusese, în România, măsuri draconice de economisire a energiei și reducere a iluminatului stradal, efecte invizibile în Occident.

Impresionat de potențialul unui regim democratic, vizibil la fiece pas în bunăstarea, confortul, dar mai ales în normalitatea unei existențe civilizate, autorul consemnează, bunăoară, panorama ce putea fi

admirată de la ferestrele camerei de hotel, cu imaginea impunătorului Palat Regal, sau admiră facilităţile din spaţiul hotelului, care cuprinde de la restaurante şi baruri, la magazine, săli de dans, de masaj, de sport etc.

Momentele mult aşteptate încep odată cu sosirea rudelor de peste ocean. Autorul relatează cu emoţie şi bucurie căldura întâlnirii cu George Emil Palade şi soţia sa Marilyn, cu vărul său, fiul savantului, Philip - şi el medic - ce-i va fi coleg de cameră şi companion de peregrinări prin oraş pe parcursul şederii la Stockholm, cu Georgia, fiica lui G. E. Palade, venită cu soţul ei american, Derek, ambii încântaţi de vizita în Europa.

Autorul vizitează obiective importante din marele oraş: Turnul de Televiziune, Palatul Regal, Catedrala Stor-Kyrkan datând din secolul al XIII-lea, admiră din limuzină oraşul îmbrăcat în sărbătoare, pentru că se apropie şi Crăciunul.

Premiile Nobel reprezintă un eveniment mondial. Cartea oferă o descriere detaliată, pe zile şi ore, a ceremoniilor. În prim plan, Sala de la Concert Hall din Stockholm, unde se decernau Premiile Nobel în fiecare an. Radu Şerban Palade este impresionat de aspectul sălii, de organizarea ireproşabilă, de atenţia acordată, după importanţă, fiecărui invitat. Laureaţii sunt însoţiţi de studenţi îmbrăcaţi, ca de altfel toţi bărbaţii din incintă, în fracul regulamentar, dar având ca semn distinctiv o şepcuţă albă şi o eşarfă în culorile naţionale (galben-albastru); doamnele poartă elegante ţinute de seară. Pe scenă se află bustul lui Alfred Nobel, un covor albastru cu crenguţe de laur, aurii şi litera N în mijloc, decorul fiind completat cu garoafe albe, oferite anual de Agenţia de Turism din San Remo, oraşul italian unde a murit Nobel, la 10 decembrie 1896. Pe cele trei jilţuri aurii din centrul scenei iau loc membrii familiei regale, iar de o parte şi de alta a scenei se vor aşeza membrii Academiei Regale de Ştiinţe care decernaseră până atunci premiile, reprezentanţii Institutului Karolinska, cea mai veche instituţie de învăţământ medical, membrii Academiei Suedeze. După intrarea în scenă a familiei regale, se intonează imnul, marşul regal şi urmează festivitatea propriu-zisă. Au fost prezentaţi mai mulţi laureaţi, dar momentul culminant este, bineînţeles, anunţarea decernării Premiului Nobel pentru Fiziologie şi Medicină celor trei savanţi: Albert Claude, Christian De Duve şi George Emil Palade, pentru studiile consacrate organizării funcţionale şi structurale a celulei, care au condus la constituirea unei noi discipline: biologia celulară. Autorul menţionează – inclusiv într-un capitol aparte din *Addenda*, – apariţia insolită la ceremonie a scriitorului rus Alexandr Soljeniţîn: cel care ajunsese să-şi ridice premiul Nobel pentru literatură cu patru ani întârziere, după ce fusese ostracizat şi alungat din ţara sa ca trădător, a fost aplaudat frenetic.

Urmează banchetul organizat la Primăria oraşului, în Sala Albastră, spaţiul fiind amenajat pentru o mie de persoane, cu masa centrală pentru oaspeţii de onoare şi laureaţi, apoi în Sala de Aur, unde s-a ţinut balul laureaţilor.

După aceste emoţionante momente, autorul descrie mai multe vizite prin capitala suedeză, împreună cu membrii familiei, în locuri şi cartiere inedite, fiind însoţit şi de ghid vorbitor de limbă franceză. Vizitează, de asemenea, vechea Universitate de la Upsala, prima capitală a Suediei, asistă la o operaţie într-un bloc operator exemplar echipat, apoi asistă, ca invitat, la o masă rotundă, în studiourile Radio TV., unde laureaţii au discutat în cadrul unei emisiuni „Ştiinţa şi omul“ despre universalitatea materiei, posibilitatea existenţei vieţii extraterestre, progresul ştiinţelor, etc. Emisiunea a fost privită cu entuziasm.

Autorul îşi continuă periplul cu vărul său Philip într-o plimbare prin Stockholm, apoi toţi membrii familiei merg la un restaurant în zona veche a oraşului, unde discută politică, despre viaţa din România, despre cunoştinţele, rudele, prietenii din ţară. Radu Şerban Palade vorbeşte şi despre *Balul Lucia*, organizat de Asociaţia Studenţilor în Medicină din Stockholm, unde au avut loc discursurile laureaţilor, modalitate prin care operele cercetătorilor se fac cunoscute tinerilor.

Vin apoi, treptat, inevitabilele despărţiri: întâi de Georgia şi Derek, ce urmează să plece la Bruxelles şi apoi în ţară, de familiile de Duve şi Claude, iar, în final, de Philip. Autorul rămâne cu George, mama, Cim şi Ina (Marilyn era într-o vizită) la o cină în familie, discutând despre cei rămaşi acasă, într-o atmosferă caldă, îmbietoare. Joi, 16 decembrie 1974, are loc ultimul dejun la Grand Hotel, apoi despărţirea de George şi de Marilyn, care-i conduc pe toţi la maşină.

Întoarcerea în România e o tristă revenire într-o realitate pe care contactul recent cu lumea liberă o arată descurajant de cenuşie.

Jurnalul Nobel constituie pentru autor un emoţionant periplu prin amintiri glorioase, dar şi un prilej de amare constatări asupra unor vremi ce au încercănat, decenii îndelungate, minţile luminate ale naţiei române.

Din atmosfera eterată de călătoria în capitala suedeză şi de participarea la toate evenimentele amintite, într-un moment aproape de neimaginat pentru românii din acele timpuri, se desprinde personalitatea de geniu a lui George Emil Palade, cel care „a fost pentru biologie ce a fost Einstein pentru fizică”, fiind numit de contemporani *A Man for all Seasons* sau *The Superscientist of the XXth Century.*

Radu Şerban Palade a ţinut să dăruiască românilor aceste amintiri reţinute în memoria de lungă durată, el rămânând, sobru şi modest, în postura de martor privilegiat al unui eveniment de anvergură. Şi totuşi, cronicarul ne lasă să-l descoperim, pe parcursul relatării, în convingătoare ipostaze şi luări de poziţie, suficiente ca, după încheierea spectacolului, să-l aplaudăm şi pe el la scenă deschisă.

GRUIA NOVAC

IORGU GĂLĂȚEANU, CETĂȚEAN AL VREMURILOR

Îmi îngăduiesc rostirea câtorva vorbe despre un OM cu *capul sus* și *nasul jos.*

Mai întâi însă, acceptați-mi un fel de arheologie istorico-literară, succintă, cu intenția, nu știu cât de încurajantă, de a intui un loc al Său, în evoluția romanului postdecembrist, prozatorului *Iorgu GĂLĂȚEANU*.

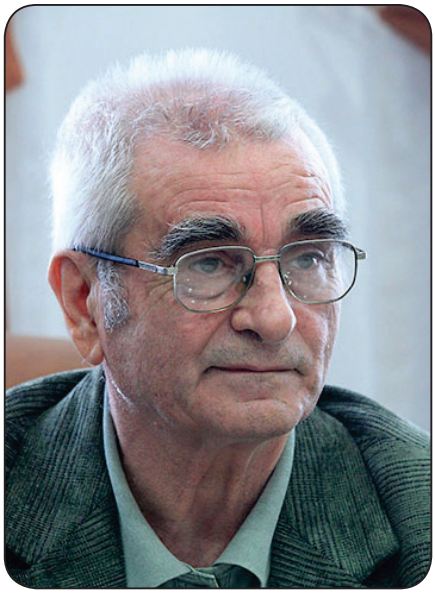

Îi cunosc, nu din curriculum, ci din lectura volumelor sale de proză, la vremea apariției lor, gândirea artistică, dar și noima înhămării sale la o trudă refuzată prompt de alții. Am pus observațiile aproape totale despre proza lui, lângă altele, recunosc, parțiale, care mi-au parvenit concomitent cu parcurgerea romanelor timpului nostru, atâtea la câte am avut acces. Așa că, păstrând temerea omenească de rigoare, pot să-l așez, fără circumspecții inutile, într-un șir – incomplet, fără îndoială – în care-i descopăr pe Daniel Bărbulescu, Petre Barbu, Radu Pavel Gheo, Caius Dobrescu, Radu Perșa, Viorel Savin, dar și Cătălin Țârlea, Ioana Drăgan, Dan Lungu sau Radu Aldulescu ori Cătălin Mihuleac. (Pentru o documentare mai aplicată, eu referindu-mă doar la o parte din cei „parcurși", recomand *Dicționarul Cronologic al Romanului Românesc,* editat în 2011, depășit și incomplet și el acum, de un grup de cercetători clujeni de la Institutul „Sextil Pușcariu".)

Din rațiuni care-mi pot scăpa, dar care pot fi formulate cumva, romancierul Iorgu Gălățeanu absentează din acest dicționar. Nici Dan Lungu din Iași sau Viorel Savin de la Bacău-Luncani nu se regăsesc. Nu înseamnă că ei nu există ca atare, cu asupra de măsură încă. Față de multe romane ale „locatarilor" Dicționarului, ale lui Iorgu Gălățeanu au toate șansele să reziste exigențelor unei critici subiective, urmând ca o anume conjunctură – s-o numim favorabilă – să direcționeze atenția și spre această zonă. Favorabil însemnând nu întâmplarea, oricât de miraculoasă, ci apariția unui sistem eficient de difuzare, de răspândire a aparițiilor romanești, în beneficiul cititorilor avizați (din nefericire, din ce în ce mai puțini și ei!), dar mai cu seamă în folosul criticilor și cronicarilor consacrați la un moment dat.

Eu, cu mijloacele mele de evaluare, am sumeția de a socoti egal ultimul roman al d-lui Iorgu Gălățeanu, *Magia destinului*, cu scrieri, mai circulate din fericire, ca *Gresia albastră* (2 volume) de Viorel Savin din Luncanii Bacăului, cu *Dumnezeu binecuvântează America* de Petre Barbu, *Ultimul Isus, magnificul* de George Cușnarencu, chiar *Sunt o babă comunistă* de Dan Lungu sau *America de peste pogrom* de Cătălin Mihuleac, ori *România ca parte* de Dorin Tudoran.

Iorgu Gălățeanu e înregimentat deja într-o grupare relativ numeroasă de romancieri contemporani, grupare atentă la frământările umorale ale epocii acesteia caracterizată printr-o mișcare anamorfotică până la o coagulare utopică visată, pe care n-o agreez în totalitate, fiindcă nu liniștea patriarhală fecundă, ci nemulțumirea nesăvârșită care cere schimbarea ce nu va să vină. Ca dovadă, focarul conflictual stârnit mai deunăzi la Alba Iulia, în cadrul celei de a 5-a ediții a Colocviului Romanului Românesc, la care laureați au fost decretați scriitorii: Radu Cosașu (alias Oscar Rohrlich), cu romanul *Viața ficțiunii după o revoluție* (Editura Polirom, 2015) și Traian Dobrinescu, cu romanul *Nu te opri, nu te întoarce* (Editura Cartea Românească, 2016).

Iată, totuși, din ce ceată numeroasă face parte subiectul nostru de astăzi. Și cu siguranță va rămâne în marea tumultoasă, nestăpânită a romanului românesc, fiindcă dl. Iorgu Gălățeanu face în această carte un tur rațional prin realitățile erei comuniste, lăsând deoparte exagerările pentru ca să ne poată oferi nu o imagine ficțională, ci una credibilă. De fapt, acesta este rostul romanului scris de un deștept care cunoaște secretul decupării voluntare – conștient, adică – a ceea ce este cu adevărat esențial în realitate.

Acesta este medicul *Iorgu GĂLĂȚEANU*, medic în timpul profesional și prozator în timpul etern. Să-l acceptăm așa cum este, cu *cumințenia* Lui, dar mai ales cu *harul* Luui...

21 Mai, 2016
Bârlad, la lansare.

Gruia NOVAC

Schiță de portret omagial

Doctorului Iorgu Gălățeanu

I. *SCUZATA...*

Ştim prea bine, Domnule Iorgu, că matale
Ai merita statuie din aia de Carrara,
Fiindcă aceeaşi ţi-e statura şi când mergi pe vale,
Dar şi pe deal la fel eşti; de-aceea zic: ocara

Pe care unii-alţii ar fi în stare s-o rostească
Rămâne fără temă şi cade-n derizoriu...
Aşa că, astăzi, în continuarea zilelor cu pască,
Am să-ţi schiţez *figura* cu vorbe de ivoriu.

II. *IMAGINATA*

Nu-i fi vreun Paris şi, poate, nici Don Juan,
N-ai fost nici Ştefan cu mulţii lui urmaşi,
Dar ai rămas *Bărbatul* din neam de Iorgovan,
Ştiind ce urme-n viaţă trebuie să laşi.

Profesia ţi-a fost întotdeauna dragă,
Fiindcă, respectând-o, ştiai că te respecţi,
Te-au onorat cu stima lor întreagă
Prietenii de-o viaţă, chiar şi cei circumspecţi.

Obişnuit cu truda, ai făcut suplimente
Care dublau, de multe ori, efortul.
Şi pentru asta n-ai pretins stimulente,
Că doar nu eşti din neamul acelora cu cortul.

Matale ai în minte-o teză, ca pe o călăuză:
Să nu abdici o clipă de la datorie;
Eşti OMUL care, din când în când, te-amuză
Că munca, pentru unii, e doar o şmecherie...

Copchil fiind, ai fost atras de opuri,
Ca la-ndemână să ai şi argumente,
Nu-şi aminteşte nimeni să fi dat prin hopuri,
În VIAŢĂ şi-n CREDINŢĂ ai stat verticalmente.

III. *ADAGIO*

N-ai să găseşti vreun codru fără uscătură,
Dar niciun om fără vreo pată;
Aşa şi Domnul Iorgu, mai dă, acrit, din gură
La fel ca aluatul ce iese din covată.

Isteţ nativ, prinde din zbor ideea
Şi-o mai consolidează cu altele din cărţi;
Numai aşa şi-a prospectat atent aleea
Gândirii vaste, un planiglob cu hărţi.

Fiind credibil, i s-au încredinţat şi funcţii
Pe care şi le-a onorat cu-asupra de măsură,
De-aceea-n viaţa lui fără disfuncţii
Pare un Rege-mit plimbat doar în trăsură.

Şi-acum, privind la faptele de mult trecute,
L-apucă nostalgia şi povesteşte-oricui
C-aproape tot ce a clădit, pe întrecute,
E opera gândirii Lui şi-a „Colonelului"...

IV. *ULTIMA VERBA*

Şi-a menţinut statura de OM CU PERSONALITATE,
E un model cu tenacitatea enervantă-a Lui,
Puţini, chiar prea puţini sunt ca dânsul în Cetate.
El una a ştiut: viaţa nu-i un joc hai-hui!

Concluzia finală nu-i greu de formulat,
Fiindcă *OMUL* a fost şi e mai mult decât normal.
Cei harnici de la principii niciodată nu s-abat.
De ce ar face-o PROZATORUL nostru vertebral?!

21 Mai, 2016
Bârlad
(la lansarea romanului)

În foaierul Teatrului „V. I. Popa", lansarea „Magiei destinului", de Iorgu Gălățeanu; prezidiul (de la stânga): Petruş Andrei, Valeriu Stancu, autorul, Marin Bunea (primar), C. D. Zeletin, Theodor Codreanu, Elena Monu, Gruia Novac.

Sursa: www.b-o.ro

MIRCEA COLOŞENCO

UN ROMAN/ SCENARIU SEMIFANTASTIC*

Stilistic vorbind, autoarea nu practică un psihologism acut, ci interesant şi destul de limpede ca dezvoltare, sub formă de roza-vânturilor. În fond, abordează relaţiile adolescentine ale lui Petre Vlaicu, curios să pătrundă în tainele dragostei, dar şi ale vieţii maturilor.

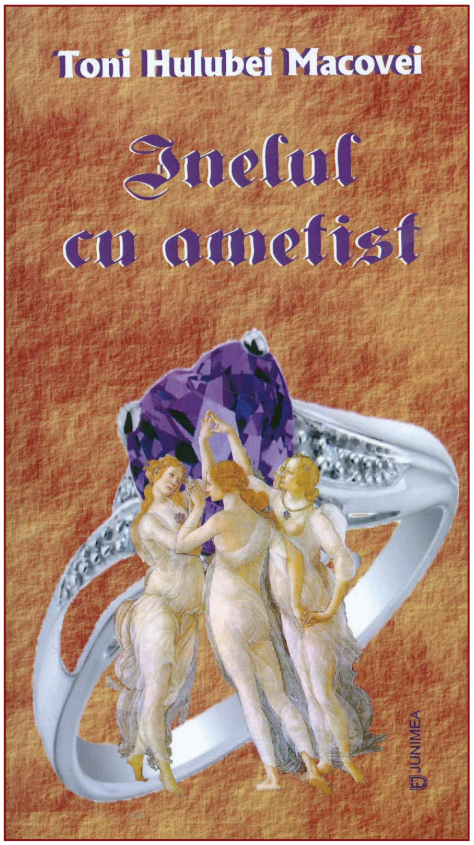

Acţiunea principală a acetui roman liric se fracturează, se adună apoi, se disipează şi din nou se însumează, încât, ajungând la jumătatea cărţii, îţi dai seama că eroul este o proiecţie pe un ecran imaginar a portretului bărbatului ideal imaginat de autoare. Enigma se dezleagă de la sine asemenea citirii unui acrostih: Petre Vlaicu este, în travesti, autoarea, cu toate faţetele închipuirii unei fiinţe sensibile într-o atmosferă cu spaţii traversate, ca în desenele animate, într-o dublă existenţă, în care subiectivismul este inevitabil.

Fie în Bucureşti, fie la Paris, fie în munţii Carpaţi, acţiunea e alertă, pe urmele personajului principal feminin, prezent doar în sufleţelul lui Petre Vlaicu, ajuns la maturitate. La Paris, parcurgem Champs-Elysées până la Obelisc, trecem podul Alexandre III, ne cufundăm în vârtejul multicolor de la Tour Eiffel. În altă zi, cu metroul, ajungem la Centrul Pompidou, pentru a vizita Atelierul lui Brâncuşi. Mergând pe urmele înscrise în Jurnalul ei de Clody, iubita ideală, este restaurată călătoria acesteia prin Oraşul-Lumină.

Revenirea în Ţară, ajungând în Bucegi, călătoria este la fel de intempestivă. Ne urcăm pe vârful Caraiman, la Crucea Eroilor Neamului, dar nu înainte de a ne întâlni cu dl. Ion Holänder, organizatorul Festivalului Internaţional „George Enescu'' din Bucureşti.

Să nu vedem în Petre Vlaicu un neîndoios om cult, snob şi cosmopolit din cale afară. Dimpotrivă, manierat şi echidistant.

Faptele au continuitate logică/psihologică, cu experienţe erotice la vedere, dar nicidecum instinctuale. Relaţiile umane nu sunt iluzorii, mai ales în cele în care apar personaje feminine. Naraţiunea/descripţia documentară din viaţa socială şi artistică se întemeiază pe autenticitate şi evenimentele nu se povestesc, ci se consumă eseistic, într-un scris intelectualist. Este cultivată şi ironia, deşi divagaţiile erudite ne-ar face să credem că potenţialul lor ar duce la ceva livresc.

Din contra, amintirile, înglobate definitiv în memorie (de teama d-lui Alzheimer, invocat chiar din primele rânduri ale romanului) compun viaţa unui om ca pe o tapiţerie preţioasă cu înrâuriri freudiste, cu momente dramatice, dar şi cu fantezii romanţioase de idealitate nefalsificată, finalizate simbologic, în vreme ce inelul de metal reprezintă unirea/eternitatea solară, ametistul instigă la castitate.

Lectura cărţii dă impresia că nu suntem străini de existenţa ei.

---

* Toni Hulubei Macovei. *Inelul cu ametist.* Editura Junimea, Iaşi, 2013.

SEMNAL

Apărută la Editura PIM, Iaşi, 2016, în 136 de pagini, cartea „Spre Schengen cu traista-n băţ!", de Sicu V. Macovei, e un „eseu" despre „vârsta a treia", ce are ca motto o „sclipire" a lui Voltaire: „Ah! De-aş mai avea odată 70 de ani!"

ŞTEFAN EPURE

DEMIURGIE MOLDOVEANĂ

Poetul autentic are atât funcţia histrio-soteriologică cât şi funcţia demiurgică, reprezentând candela fiinţei divino-umane ce face trecerea la etern ca întemeietor al tuturor lumilor.

Orfeu este cel mai vestit cântăreţ din mitologia greacă ce s-a născut din Apollo sau Oeagnos, regele Traciei. Cântecul lui Orfeu, din glas şi liră, îmblânzea animalele sălbatice şi făcea pietrele, copacii şi munţii să-l urmeze. Orfeu, de origine tracică, pierde pe Euridice (muşcată de un şarpe), şi în cele din urmă ajunge la Hades care, fermecat, îi înapoiază iubita, cu condiţia să nu privească înapoi... Nerespectând condiţia, zăreşte doar umbra iubitei şi îşi găseşte sfârşitul în… Tracia. Astfel „cărările“ mântuirii cosmice ar trece pe la Orfeu, Zalmoxis, Hristos, motivul fiind reprezentat doar de cântec.

Acestea sunt, în parte, extraordinarele „mistere elenistice“ care introduc cartea lui Adrian Botez „Emil Botta – închinător înfrânt Eminescului…?! Arheii Emilbottieni“, apărută la Editura Rafet, Rm. Sărat, 2015.

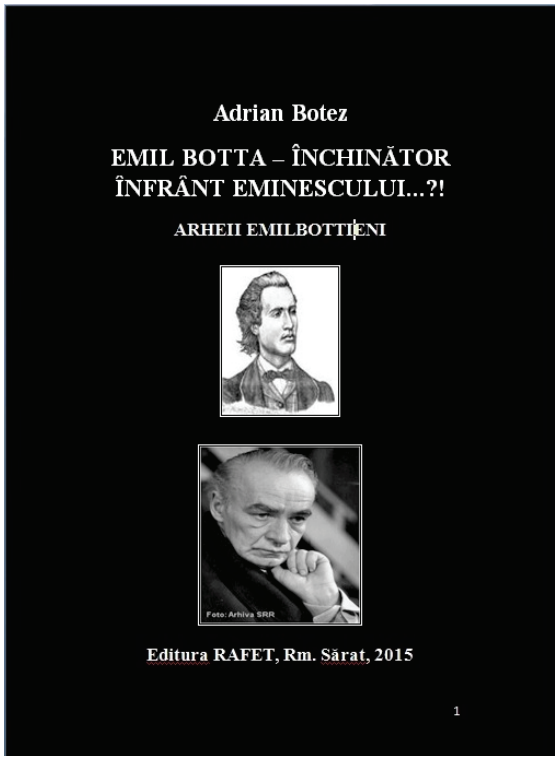

Emil Botta admiră curajul şi victoria lui Orfeu, dar nu se încumetă să se înscrie în traiectoria luminii victorioase.

Explicaţiile ulterioare cu privire la reandrogenizare le găsim în Noul Testament, prin recuperarea omului într-un paradis care se va face prin implicarea lui Hristos (*luaţi, mâncaţi… beţi… acesta este trupul meu*). Şi acţiunea menadelor tracice nu mai este una ucigaşă ci una de împlinire a ritualului cosmic.

Cetatea natală a lui Orfeu era D-Ion, (a lui Ion). Sfinxul de pe platoul Bucegilor reprezenta, pentru geţi, capul lui Orfeu, „domnul nopţii“, aspect teosofic al actului de creaţie.

Cu trei milenii înainte de autorul inscripţiilor de la Romula, un iniţiat orfic a desenat o cruce pe una din tăbliţele de la Tărtăria, în vârful căruia era un cap al lui Orfeu. Tăbliţa are textul: *Omul care ştie tainele va merge în ceruri*. Acest mister se mai păstrează în obiceiul ,,Caloianului“.

„Ca domn al nopţii'' el aduce şi visele (M-ORPHEUS) devenind… Moş Ene. Lui Orfeu i-au fost consacrate şi animalele, ajungându-se la trimiterea la ceruri a unui sol curat (cel jertfit).

Herodot nu ştia că această tradiţie era cu două milenii anterioară naşterii lui Zalmoxis. Concluzia este că Zalmoxis şi Hristos, după întruparea lor, sunt asimilaţi de Orfeu sub chipul Yang, respectiv Apollo (masculin) şi Yin, Artemis (feminin). Iar cetatea Netin-Dava, cetatea naşterii de gemeni, trimite la Păstor şi la Lupoaica (frumoasa, fecioara, magnifica).

Misterele orfice se celebrau noaptea. Acest lucru l-a aplicat cu sfinţenie şi Emil Botta nocturnul, poetul care îmblânzeşte sub stih toate potenţele lui şi ale Neamului său.

Emil Botta a fost trecut într-un con de umbră în istoria literaturii, datorită unei grăbite aprecieri a lui G. Călinescu. Recitându-l pe Botta observăm că moartea capătă o misiune autentic hristică (Noul Ierusalim).

A fi în duhul lui Eminescu înseamnă a fi închinător Eminescului! Botta nu este un epigon ci un creator. Eminescu este superbul demiurg întru logosul românesc (cuvânt, ştiinţă, lege, rânduială).

A fi în duhul lui Eminescu înseamnă a înţelege şi a pătrunde tainele duhului românesc, înseamnă să ai curajul a reface abisuri şi înalturi transcedentare şi sacre, riscând în fiecare clipă pedepsirea tragică a zeilor, mai ales a lui Hades.

A fi în duhul lui Eminescu înseamnă a accepta blestemele cosmice, binecuvântările ursitoarelor, înseamnă să nu preţuieşti efemerul, să ai vizionarism spre lumea esenţelor, să fii stăpân şi demiurg al logosului. A fi închinător lui Eminescu înseamnă a fi aflător al rădăcinilor în care te-ai născut. A fi în duhul lui Eminescu înseamnă a fi închinător la duhul neamului tău, la originile sacre ale lui şi să făptuieşti prin forţele tale întoarcerea neamului tău la starea de armonie originară, să fii duh pentru transcendere. Toate acestea sunt împlinite de Emil Botta. El este sacrificatul.

La Botta, noaptea pare a nu se isprăvi niciodată. Luceafărul nu luminează, ci străluce. Nu este ,,Luceafărul eminescian“. Ochiul său pare a fi unul pasiv sub zodia întunericului şi nu spre perpetua primăvară. El este prizonierul şi nu stăpânul propriului vizionarism. Peste Botta nu va cădea niciodată mireasma florilor de tei. Botta este captivul revelaţiei şi al transfigurării, incapabil de resentimentizare, deci de înviere. Botta cercetează căile omului, nu şi desăvârşirea lui. El este cel mai smerit şi fidel rugător spre neamul eminescului.

Eminescu, Hristosul românilor, este androginul perfect. Linia ascendentă creativ-demiurgică, se echilibrează desăvârşit cu linia descendentă, nocturnă, luciferică. Lumina eminesciană e de sorginte ancestrală, românească („Mirodoniz", „Odin şi Poetul", „Memento mori", „Luceafărul", „Povestea magului călător în stele"): Luceafărul devine „gând" (purtat de dor), Cătălina – idee primordială a frumuseţii, fuzionând cu Hyperion, cu plecare din Zalmoxis.

Şi Botta pleacă din Zalmoxis, dar este sufocat de prea multe unelte ritualice. Linia energetică descendentă, nocturn luciferică, decreativ-apocaliptică este menţinută într-o emergenţă continuă.

Ambiguitatea la Botta este desăvârşită. Dacă Arheii lui Eminescu sunt ca o grădină a divinităţii, Arheii lui Botta sunt ca aparente umbre şi ecouri neliniştitoare ale unei realităţi. O pădure adormită sub vrăji. Nu arborele cosmic – *axis mundi* – nu lumina, ci buşteanul înfrânt, somnul, coşmarul neliniştitor.

Eminescu şi Botta sunt scriitori profund religioşi, obsedaţi de valenţa verbului; au conştiinţa acută a sacralităţii. Eminescu, în secolul al XIX-lea, era interesat de sacralitate precum marii romantici (Hugo, Chateaubriand, Leopardi, Byron, Shelley), Botta, în secolul al XX-lea, nu mai are acest suport, este silit să folosească miturile în dublu scop, pentru relevarea adevărului, ca Eminescu, şi pentru a deghiza originalul şi adevărul. Confuzia a fost pretext pentru exegeţi în scopul nedemonetizării adevărurilor originare şi eterne.

Aşadar, Botta este marele sacrificat! Este Hristos, victimă mântuitoare în acest secol deprimant de vulgar. Este ultimul iniţiator, alături de Dan Botta, care a primit flacăra iniţierii de la Densuşianu, Eminescu, Mircea Eliade.

Adrian Botez, prin lucrarea de faţă, îi aduce un omagiu acestui devotat al dacilor. Autorul decriptează mesajele sacrale emilbottiene asemănătoare mesajelor dacice, rămase pe pietrele funerare pe care cineva, poate, cu răbdare şi discernământ valoric, le va descifra.

Obsesia transfigurării într-o altfel de lume este observabilă prin arheii şi personajele *alter ego*-uri strategice emilbottiene. Întreaga poezie a lui Botta este un continuu monolog, modulat deseori cu dialog între diversele ego-uri dramatice ale liricului poetic. Botta, într-o oratorie adresată cosmosului, divinităţii bipolare şi mistice. Poetul se risipeşte pe sine între teribile angoase şi stări onirice, dar şi între tainicele pofte de copil, curios de a i se releva necunoscutul incitant, între nevoia de a-şi exiba spaimele, vedeniile şi dorinţa de a se transfigura pe sine, întru viziune dimpreună cu marii Arhei dacici, între lamentări şi tăinuiri.

Botta o face pe prostul, pe nebunul, dar este dureros de lucid în calea stihiilor. Botta nu este obsedat de moarte, ci de cunoaşterea unei altfel de lumi, este obsedat de transfigurarea şi învierea în acea lume.

Botta se sprijină în demersul său nu pe morbiditatea ipohondrică ci pe folclor, pe mitologie, pe Arheii dacici ca şi pe eroii martiri precum M. Viteazu, N. Bălcescu, Ştefan cel Mare, Gh. Doja, D. Cantemir. Unele poezii dau impresia unor rugăciuni arhaice de vechi descântece. Nu există în poezia românească un alt poet care să construiască mai multe personaje alternative ale ego-urilor lirice, în tentativa de exorcizare a obsesiilor de la hotarul lui Hades, de a străbate în altă lume, etc. Amintim poeme precum: „Sufletul", „Eul Dumnezeu", „Columna lui Dumnezeu", „Somnul cel greu", „Tatăl, constructorul de vrăbii", „Domnul Asmodeu şi Măritul curcubeu", „Cele trei surori, parcele şi Ulise", „Fachir", „Muzica sferelor" etc.

Adrian Botez face o amplă incursiune în poezia emilbottiană, demonstrând cele prezentate mai sus. Astfel în „Ţesătorii mistici" şi „Plugarii mistici", personajele lucrează imergent pentru condamnarea la disoluţie a universului. Paradoxal, ţesătorii lui Botta *desfac cerul de foc* (a ţese înseamnă a zidi, a construi). Ei sunt *ţesători pe dos*, au venit din spatele ochiului *putrezit*; semn al degenerării apocaliptice cu funcţie funebră dar şi fertilă. Aşadar se produce o coborâre în infern pentru o speranţă de ascensiune spre axa lumii. „Ţesătorii…" sunt divinităţi justiţiare supuse depravării, doar degetele pot reversibiliza sensul muncii dinspre destructurare spre restructurare.

„Plugurile…" ar trebui să însoţească demiurgia, fertilitatea, dar stau sub semnul înfricoşării şi al nopţii, al exorcizării. Ele nu aduc sacralitatea, ci umbra împotrivirii. Totul demiurgic devine tot demiurgic, care înseamnă prostie. Altfel spus, lucrătorii emilbottieni mediază între demiurgia divină şi zonele sacrale, adică devin sfinţii sau magii de la Bethleem. În „Columna lui Dumnezeu", Dumnezeul lui Botta este unul complex şi superb simplificat. Botta nu urmează dogmatic linia sfintei treimi, ci treimea lui Botta este aseică. Fiul traduce prin destin starea divină a omului lăsându-se judecat de Caiafa şi Ana: *Doamne, judecă-l după legile florilor/Şi, carceră fă-i pe aripa norilor în grădina cerească/ Unde îngerii trăiesc/De stele aproape… /Oh, cât te iubesc…*

Hermeneutica lui Adrian Botez este minuţioasă, pertinentă, bazată pe exemplificări din numeroase texte pe o imensă bibliografie cercetată ştiinţific, de la Columna Domnului Creator, la Columna Traiana, carte de piatră a tainelor neamului.

Autorul volumului „Emil Botta – închinător înfrânt Eminescului…?!" utilizează o terminologie specifică structurărilor şi destructurărilor cosmice, dând imaginea facerii şi desfacerii universale, având ca Arhei pe eroii Greciei antice, pe eroii legendari traco-daci, pe eroii (Arheii) eminescieni şi emilbottieni. De exemplu, Ştefan cel Mare dincolo de curgerea istorică este întru nemurire chiar dacă *au fostu omu cu păcate*. Este o entitate supraindividuală, este „Sveti Ştefan Vodă Sfântul, purtătorul cununei învingătorului devenind Veşnicie!"

În demersul hermeneutic se fac numeroase sublinieri, îngroşări de cuvinte şi expresii, se utilizează majusculele pentru întreg cuvântul sau expresia. Semnele de punctuaţie precum exclamaţia, semnul întrebării, punctele de suspensie dau posibilitatea cititorului să completeze, să regândească şi să se înalţe prin imaginele artistice.

Sunt numeroase paranteze explicitare care, alături de numeroasele şi interesantele note de subsol, ar face posibilă o altă carte tot atât de interesantă şi tot atât de valoroasă ca şi această incursiune în opera emilbottiană. *Ecce Homo*!

Credem că se impune o nouă reconsiderare a unor istorii literare, gramatici etc., în dorinţa evidenţierii valorilor româneşti.

SEMNAL

În peisajul publicist vasluian a apărut, într-un format original, dar şi cu o echipă redacţională aparte – *patru familii de profesori entuziaşti de limba şi literatura română, Lina şi Theodor Codreanu, Livia şi Petruş Andrei, Elena şi Ion Gh. Pricop, Daniela Oatu şi Teodor Pracsiu*, revista de cultură LITER-CLUB.

Numărul 1, din primul trimestru al anului în curs, are un argument semnat de Lina Codreanu, „Momentos, cultura". În cele 32 de pagini sunt prezenţi cu proză şi poezie fondatorii enumeraţi.

*

Numărul 2, aprilie-iunie 2016, 46 pagini, îi are ca protagonişti pe Teodor Pracsiu şi Petruş Andrei, la aniversare.

Foarte interesant este medalionul dedicat prof. dr. ing. Avram D. Tudosie, la 85 de ani.

Felicitări şi la multe numere !

EMIL NEAGU

RĂZLEŢE

- Când mergi împotriva curentului, eşti curajos şi inventiv. În spatele lui se derulează o normalitate ternă.
- Suntem condamnaţi să fim martorii vieţii care trece.
- Şarlatanul pune în scenă tot felul de mistere, apoi dispare absorbit de spirite maligne.
- Multe din personalităţile geniale se nasc postum. Dar ce strălucire au!
- Cea mai abstractă dintre ştiinţe, matematica, are cel mai profund impact asupra vieţii. Mereu socotim ceva.
- Indiferent cât de mică îţi e puterea, vei abuza de ea.
- Înstrăinarea e o boală atât de adâncă, încât eventuala regăsire e doar un paleativ.
- Omul ce-şi clădeşte singur destinul, preia din tradiţie ideea depăşirii de sine care e zestrea unei sume de oameni, ei înşişi părinţii tradiţiei.
- Maestrul este un reflex al Divinităţii.
- Adolescenţa este o stare de nesiguranţă, de căutare, dar şi de exuberanţă, în care totul e posibil.
- Chipurile dragostei se schimbă. Numai aspiraţia spre fericire rămâne aceeaşi.
- Teroarea e o prostie, dar şi prostia e o teroare.
- Mai mult sau mai puţin, cu toţii avem spaimele noastre de care nu scăpăm nici asumându-le. Ne urmăresc până la moarte.
- În Scandinavia, pietrele iradiază energii şi sunt imagini minerale ale lui Odin. Ele bântuie la tot pasul.În „marea trecere" ducem cu noi tăcerea pietrelor. Ele ne veghează veşnicia.
- Luptăm mereu să ajungem pe un vârf şi, neaşteptat, sub noi e numai coborâşul. Abia atunci începe izbăvirea.
- Iubirea este un concept general. Ea capătă consistenţă doar în frământările tale.
- Timpul din faţă îl râde pe cel din urmă.
- Uitarea e solul propice al greşelilor din trecut. Dar ce ne-am face fără uitare?
- În clipele premergătoare morţii, omul simte nevoia prezenţei cuiva, ca şi cum ar fi ultimul pai de care s-ar putea agăţa.
- Se spune că frica de Dumnezeu e, de fapt, frica de moarte. Şi totuşi, „la trecere", e invocat ca ultima speranţă.

Iunie-iulie 2013

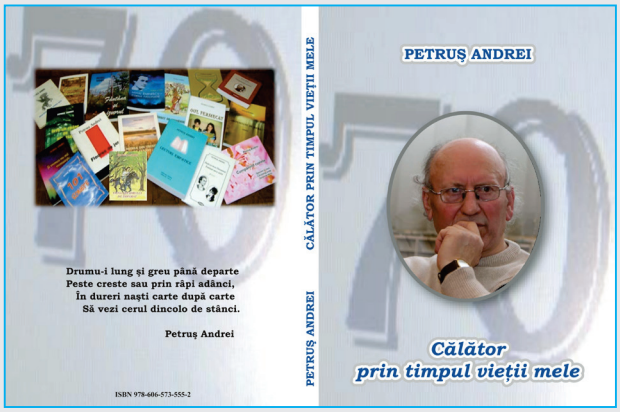

Volum lansat joi, 19 mai,
în cadrul Zilelor Culturale ale Bârladului.

Academia Bârlădeană urează poetului Petruş Andrei *La mulţi ani !*

Năvalei de astăzi a celor ce vor să cânte din liră, pricinuită de multe ori de lipsa de talent şi deruta în perceperea valorilor artistice statornicite în secole, ce lor li se par desuete, nedându-şi seama că permanenţa clasicismului nu exclude invenţia; dezordinii verbale ce nu spune nimic, triumf al zgomotului şi nu al armoniei, le răspund poezia eternă şi poeţii fideli atributelor estetice care o definesc.

Astfel, poezia lui Petruş Andrei este frumoasă şi are substanţă, pentru că autorul ei are întotdeauna ceva de spus...

TEODOR OANCĂ

TELEFONUL

- Mami, ştii ce mi-a spus Costel? Costel mi-a spus că eu am telefonul ascultat.
- Prostii. Ce i-a venit?
- A zis că aşa a spus tăticul lui.
- Multe mai ştie şi tăticul lui. Eşti copil. Cine poate crede aşa ceva?
- Şi dacă am telefonul ascultat înseamnă că telefonul meu e defect?
- Nu, Ionele, telefonul tău e bun, dacă vrei, îţi arăt. Uite, eu îţi dau telefon, iar al tău o să sune. Încercăm?
- Lasă. Dar dacă vreau să dau eu telefon, merge?
- Sigur că merge.
- Atunci de ce a spus Costel că telefonul meu e ascultat?
- Telefonul tău nu e ascultat. Cine vrea să te asculte îţi dă telefon şi aude ce îi spui.
- Nici telefonul tău nu e ascultat?
- Nici al meu.
- Dar al lui tati?
- Nici telefonul lui.
- Atunci de ce a zis tatăl lui Costel că magistraţii au telefonul ascultat?
- Eu nu ştiu ce ştie tatăl lui Costel. O fi auzit el ceva că unele telefoane sunt ascultate...
- De cine?
- De cei care sunt curioşi să afle care cu cine vorbeşte şi mai ales despre ce vorbesc ei.
- Eu nu vorbesc decât cu voi şi cu Mihaela. Mă mai sună Costel când vrea să ne jucăm. De ziua mea, pot s-o sun pe Mihaela şi s-o invit?
- Desigur. Acum vezi că ai de terminat de scris exerciţiile la matematică. Să fii atent cum le rezolvi...
- Ştii că Ionel e îngrijorat că i se ascultă telefonul?
- De unde a mai scos-o şi pe asta?
- Colegul lui de bancă, Costel, a tras cu urechea când discutau ai lui despre interceptarea telefoanelor. Şi pentru că sunt interceptate telefoanele unor politicieni, care ajung în instanţă, or fi tras concluzia că şi voi, judecătorii, puteţi fi în atenţia celor cu statut special.
- De ce ?
- Pentru că năravul din fire n-are lecuire. Se transmite de la o epocă la alta. Control total.
- Există o explicaţie. Dacă un suspect sună pe cineva de pe telefonul copilului, iar interlocutorul e în atenţia procurorilor, evident că e luat sub observaţie şi telefonul minorului. E vorba de suspecţi şi urmăriţi penal. Din păcate, sunt destui, în toate ministerele, care ar putea intra în categoria acestora, în urma controalelor făcute de Curtea de Conturi, dar cred că sunt motive serioase să fie lăsaţi în pace. Suntem şi noi depăşiţi de această realitate.
- Uneori mă blochez când vreau să înţeleg anumite fapte. Dacă există argumente certe de identificare a unei infracţiuni, de ce trec ani de zile până să se ajungă la o hotărâre judecătorească?
- Depinde de cine e vorba. Eu sunt operativ, dar până la instanţă curge multă apă pe Dunăre. Timpul trece şi aşa ajung şi telefoanele copiilor să fie interceptate.
- Noi am făcut parte din generaţia celor cu cheia legată de gât, copiii noştri aparţin generaţiei cu telefonul ascultat. Nepoţii noştri cărei generaţii îi vor aparţine?
- Cine ştie? Nu depinde de noi...

GHIŢĂ MIHAI

TRECUTE VREMI

Dacă vii cu trenul din oricare direcţie şi cobori în halta Dodeşti, în partea de apus este cantonul şi o parte de sat, care au luat fiinţă nu aşa de mult. Aici, cu ani în urmă, nu era decât un canton în partea de răsărit, al C.F.R.-ului şi un canton dublu, cum i se spunea, în partea de apus, iar mai târziu şi-a făcut Ghiorghi Mihailescu casă tot în partea de apus, unde avea şi câteva zeci de hectare de pământ şi luncă. Prin 1936-37 a luat fiinţă halta Dodeşti cu intervenţia lui Victor Ion Popa, care se afla pe atunci, cu nişte echipe studenţeşti, în comuna Dodeşti, după care s-a dat şi denumirea hălţii, fiind satul de baştină al părinţilor lui. A stăruit mult şi Ghiorghi Mihailescu pentru formarea acestei hălţi şi pentru formarea satului. La început s-au făcut case în partea de răsărit de către oameni din Văleni, care aveau pământurile pe acolo. După al doilea război mondial s-au făcut din nou cantonul şi halta, cele vechi fiind distruse la retragerea nemţilor când, câteva vagoane de muniţie ce erau staţionate aici au fost aruncate în aer. După moartea lui Ghiorghi Mihailescu, a luat fiinţă şi partea de răsărit a satului, majoritatea caselor fiind pe pământul lui, vândut de soţia şi de urmaşii lui pentru locuri de casă. Între timp casa lui Ghiorghe Mihailescu s-a ruinat, pe locul ei făcându-se o şcoală nouă pentru satul care se înfiripa.

Cred că rar se mai gândesc cei mai în etate acum, că pe acest teren, înainte de al doilea război mondial, îţi era frică să treci şi ziua, atât era de pustiu şi de fioros.

Dar m-am cam întins la vorbă şi am uitat că trebuie să-mi continui drumul, tot spre răsărit, la locul de baştină, acolo unde m-am născut şi mi-am petrecut copilăria.

Acum, o iau încet pe drum la deal şi apoi pe o cărăruşă, prin fundul unei râpuşoare până aproape la jumătatea dealului unde se termină râpa şi ne întâmpină un şipoţel cu o apă foarte rece şi bună şi cu câteva sălcii în jurul lui; facem un popas şi ne potolim setea, stăm puţin la umbra sălciilor şi apoi ne continuăm drumul înainte, urcăm un deal, drept în loc, şi cum am ajuns pe aşezătură ne-am trezit în marginea pădurii Văleni. În partea asta, acum este pădure de salcâmi dar îmi amintesc că, pe când eram eu încă mic, aici era pădure de stejari bătrâni şi rari, cu iarbă mare şi flori de îţi era mai mare dragul să treci pe locul ăsta căruia i se spunea „În dumbravă".

Dacă am ieşit din pădurea Văleni, nu mergem aşa de mult şi ne trezim în colţul pădurii Făgădău. De aici, cum am dat în fosta şosea ce lega Gara Banca cu satele Tămăşeni, Băseşti, Viltoteşti şi altele, lăsăm imediat şoseaua şi o luăm de-a dreptul pe o cărăruie ce urcă uşor în pantă. Pe aici era odată islazul tămăşenilor, pentru vacile cu lapte. Iată-ne ajunşi în marginea cimitirului. În vârful dealului, aici

în cimitir, tot pe vremuri, era un ulm mare care se vedea din mari depărtări spre răsărit, iar pe fostul islaz erau vreo câţiva nuci bătrâni la care veneam când eram mai mici, vara, mai mulţi băieţi şi ne umpleam sânul cu miez căci le dezghiocam pe loc. La vreo doi kilometri de aici, era Băseşti, azi Viişoara, unde se afla o mânăstire făcută pe timpul lui Grigore Ghica – se spune că era făcută chiar de el – avariată la cutremurul din '40 şi apoi demolată, de au făcut altă biserică mai mică. Dar noi stăm aici şi tot cătăm spre zările albastre şi spre satele ce se văd, uitându-ne mai mult spre miazăzi şi nu ne dăm seama că aici chiar, la picioarele noastre, în văgăuna asta, se află satul Tămăşeni, sat răzăşesc cum zicea bunicul de pe mamă.

Aici este satul unde mi-am petrecut copilăria şi o parte din tinereţe.

Dar să las astea pentru mai târziu şi să mergem mai departe la bunicul de pe mamă, într-un sătuc de pe Valea Elanului, înconjurat din trei părţi cu imaş cât vezi cu ochii şi cu un iaz mare cu peşte. Aici, în sătucul ăsta, mi-au spus părinţii, am văzut lumina zilei. Aici a apucat-o vremea pe mama şi nu a avut timp să se întoarne acasă, în Tămăşeni, şi a rămas aici în casa bunicului, de asta probabil mi-au rămas atât de dragi acele meleaguri şi vreau să-mi încep povestirea chiar de aici. Căci după ce am crescut mai mărişor, de multe ori mă lăsau părinţii uitat aici, că acasă la Tămăşeni încă nu eram bun de nimic, doar de făcut trăsnăi, pe când aici, mai cu seamă primăvara şi vara, când era timpul bun şi bogat în tot felul de treburi, mă lăsau la bunicul si eu eram fericit. Părinţii ieşeau la câmp fără să-mi poarte grija, iar bunicul şi eu pe lângă el, scotea stâna, la doi paşi de casă că el era mocan de meserie şi avea strânsură de oi destul de mare şi câte patru-cinci ciobani pentru vărat şi o droaie de câini permanenţi, iar eu mă ţineam scai de urma lor. Şi tare îmi mai erau dragi mieii când se strângeau cârduri, cârduri, în afara oilor şi zburdau în sus şi-n jos pe coasta imaşului, iar câmpul era plin de brânduşe şi de alte flori, iar ciocârlia zbura în înalturile cerului de unde prevestea venirea primăverii şi pe ici colea câte o barză îşi dregea cuibul pe vârful unei case sau prin vreun salcâm încă neînverzit. În timpul verii o mai luau ciobanii cu oile spre iaz şi când se apropia amiaza sau pe înserat, se furişa câte unul prin păpuriş şi ieşea cu câte un coş-două de peşte prins în aiste căpcane şi după ce-l deşerta, ungea coşurile cu mămăligă pe dinăuntru şi le duceau de le puneau iar pentru a doua zi, apoi o luau încet din urma oilor până la stână unde aştepta bunicul ca un adevărat baci, cu strungarul cu doniţele gata pentru muls. Se înşirau câte patru ciobani şi cu baciul dimpreună la muls, iar câte un altul se apuca de gătit mâncarea. După ce se făcea destul jar sub chirostii, îl înşira, punea grătarul pe el şi punea peştele la fript pe grătar, de unde ieşea o saramură de-ţi lăsa gura apă. Apoi îmi dădea şi mie o cupă de lapte cald direct din doniţă. Aranjau laptele la locul lui, îi dădeau cheag şi se aşezau cu toţii la masă în comarnic, şi eu printre ei. Iar după masă, o parte din ei o luau încet cu oile în porneală, doinind din fluier iar eu adormeam în comarnic, în cântatul greierilor şi al pitpalacului. Unde puteam găsi eu mai mare bucurie şi fericire decât acolo, în mijlocul câmpului plin cu flori, în cântatul greierilor şi al păsărilor de noapte şi păzit de droaia de câini ciobăneşti. De multe ori adormeam la stână, dar mă trezeam acasă. Bucuriile astea parcă au trecut prea repede. Din timp în timp mă mai lua tata acasă la Tămăşeni, unde luam contact cu bunica de pe tata, o bătrână destul de chipărată, care mă cam punea la treabă. Trebuia să am grijă de frăţiorii cei mai mici, deşi eram şi eu destul de mic. Îmi aduc aminte că m-a trimis mama într-o seară să duc mâncare bunicii în odaia din jos, cum îi spuneam noi. Cum am ieşit în sală, unde aveam închise nişte gâşte cu gânsaci şi era întuneric, m-au luat gânsacii la baltăgit de mi-a sărit şi mâncarea şi tot. Până să mă scoată alde mama, m-au făcut numai vânătăi cu pliscurile şi cu aripile de-mi era de acum frică de gâşte şi când începusem să merg la şcoală. Cu biata bunică, deşi era cam iute, nu am prea avut mult de suferit căci s-a petrecut dintre noi cam din timp, deşi nu era prea bătrână. Bunicul murise încă demult, nici nu era tata însurat. Când a murit bunica, eu cu tata eram la casă peste râul Bârlad, la haltă, unde aveam o bucată de pământ. Terminasem treburile şi de acum veneam spre casă când prin „dumbravă" ne întâlnim cu moş Constantin, un frate mai mare de-al tatei care venea înaintea noastră.

- Măi, hai mai repede acasă că moare mama!...

Am ajuns acasă şi încă mai trăia. Era aşezată pe sală, aşa cum a cerut ea, şi de-acuma i se cam lega limba. Tata o mai întreba câte ceva, dar bătrâna a arătat că îi e sete. Tata i-a adus un miez de harbuz la gură să-l sugă. Ea a dat din cap că e bun, iar după asta nu a mai durat mult, a făcut semn să-i aducă lumânare şi a murit liniştită în plânsul feciorilor, al nurorilor şi al nepoţilor care eram adunaţi în jurul ei. Dar ea s-a dus, iar noi am rămas să ne urmăm cursul vieţii înainte.

Nu peste mult am început să merg la şcoală.

Primul an, am fost la Domnu' Mihai Cezar, un învăţător destul de bun, dar cam mojic. Şcoala era în casa Băncii săteşti, o casă cu două camere; în una era Banca, iar în alta învăţam noi.

Al doilea an, m-au dat la şcoală la Dodeşti, şcoală mare, care există şi astăzi, deoarece şcoala din Tămăşeni s-a desfiinţat. Aici am învăţat la moş Ene Mihailescu, frate de-al tatei.

Fragment din *Trecute vremi (Romanul vieţii sale povestite de el însuşi)*, prefaţat de Theodor Codreanu, aflat sub tipar.

SEMNAL

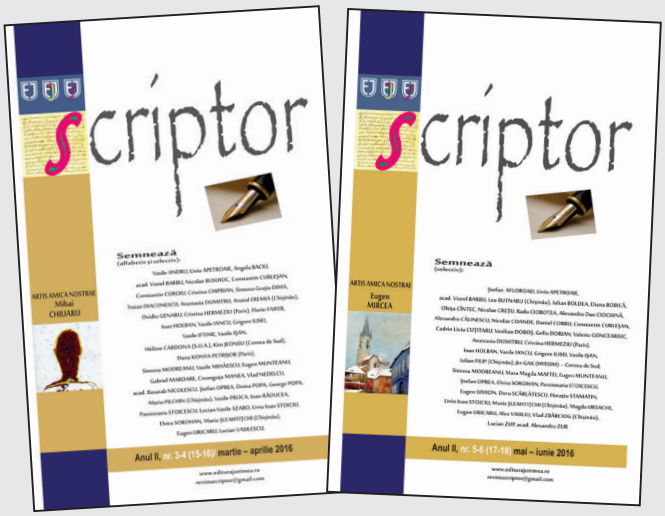

Numerele 3-4 şi 5-6 / 2015 ale revistei ieşene *Scriptor*.

Mulţumim în mod deosebit poetului Lucian Vasiliu, director fondator şi coordonator al tinerei reviste, fidel (fost bârlădean) şi susţinător al Academiei Bârlădene, pentru darurile constante făcute nouă: revistele *Dacia literară* şi *Scriptor*.

EMANOIL STERESCU

CUM AM CUNOSCUT BUCEGII ?

Îţi aminteşti, nea Petrică?

Plecasem de la cota 1400 spre Vârful cu Dor, priviţi din înălţimi de un cer ca lacrima, minunându-ne de candelabrele impunătoare ale brazilor încărcaţi cu horbota zăpezii... Noi, mai mult eu şi colegul meu Fănel, necunoscători ai muntelui, alături de dumneata, nea Petrică, pentru că pe dumneata te ştia fiecare piatră din cărare, iar munţii nu o dată ţi-au oferit cu prietenie, adăpost. Nu ne-am gândit nicio clipă că, după plecarea de la cabana Vârful cu Dor, vom trece prin ce-am trecut. S-a topit de-atunci zăpada în Bucegi de zeci de ori, dar mie unuia întâmplarea mi-a rămas întipărită în minte de parcă ieri s-ar fi petrecut.

Îţi mai aminteşti, după ce am intrat pe Valea Dorului, cum s-a întunecat cerul deodată şi cum a început să viscolească? Nu mi-am făcut niciun fel de grijă, doar mă întrebam dacă vom rezista până la „şaua Lăptici", unde urma să ne aştepte „băieţii" dumitale veniţi înaintea noastră de la Padina să ne ajute, aşa cum de altfel te-ai înţeles cu ei prin staţia de la Vârful cu Dor. Şi viscolul a continuat să se înteţească, iar vântul din spate sufla, după aprecierea dumitale, de om cunoscător al muntelui, cu peste 100 kilometri pe oră. Eu văd şi acum lupta noastră cu nămeţii în care la fiecare pas ne afundam până la brâu şi pentru a ieşi la suprafaţă ne trăgeam unii pe alţii, culcaţi pe burtă.

Şi ştii ce-mi trecea prin minte în clipele acelea? Că pierd ocazia unică a vieţii mele de fotograf amator, de a imortaliza pe peliculă lupta noastră cu viscolul. Nu aveam decât să scot aparatul de fotografiat din rucsac, să-l încerc. Şi tot eu mi-am zis să mă potolesc, pentru că ceea ce se petrece cu noi nu era o simplă întâmplare, ci o luptă aprigă pentru supravieţuire. Mai ales când Fănel, în disperare, a început să strige că nu va mai trăi, am simţit cum mă treceau fiorii. Dar am avut încredere în dumneata, nea Petrică. Şi bine am făcut. Nici nu ştiu când a trecut timpul, abia a doua zi aveam să înţeleg că lupta noastră cu nămeţii şi forţele naturii a durat unsprezece ore. Unsprezece ore pentru viaţă şi numai cine nu a trecut prin asemenea momente nu le poate înţelege.

Când am văzut luminile de la Padina, am răsuflat uşuraţi, nu-i aşa? Dar necazul nostru nu se sfârşise. În pădure, din cauza viscolului, cărarea se pierduse sub zăpadă şi cât erai dumneata de cunoscător al Bucegilor, te-am simţit, la un moment dat, că şoviă. Ştiam că până la urmă o vei scoate la capăt, dar probabil te gândeai că noi suntem epuizaţi de efort, că nu vom mai avea rezerve să ajungem la cabană. Şi când probabil îţi făceai asemenea gânduri, ce frumos au răsunat glasurile băieţilor de la Salvamont care porniseră pentru a doua oară în căutarea noastră. Îţi aminteşti cum ne-au dat ceai fierbinte, cum l-au luat pe Fănel cu „achia" şi au zburdat cu noi spre cabană, cum am prins noi puteri, văzându-i gata să ne ia pe sus la cel mai mic semn de slăbiciune? Dar ne-am ţinut bine, nea Petrică, şi, din vorbă în vorbă, am ajuns cu bine la Padina. Se oprise şi viscolul, pe cer se aprinseseră făclii strălucitoare, zăpada sclipea la lumina lămpilor, totul era acum un basm.

Şi ştii ce m-a impresionat în această întâmplare? Felul cum medicii aflaţi la raliul Salvamont l-au îngrijit pe Fănel. Zău că merită câte o întâmplare ca asta să cunoşti oamenii. Şi-apoi nu pot uita cursa cu „achia" a echipei Salvamont din Sinaia, când l-au dus pe Fănel la maşină. Noi am venit pe picioarele noastre, dar el avea să mai tragă vreo două luni, având picioarele aproape înnegrite de muşcătura gerului.

De la întâmplarea din Bucegi te-am mai însoţit de multe ori pe alte drumuri de munte şi, la întoarcere, am adăugat câte ceva nou la bagajul de cunoştinţe montane învăţate de la dumneata. Nea Petrică, eşti vinovat!

Dumneata ne-ai îmbolnăvit de munte şi în acest fel îţi mulţumesc încă o dată acum, când eşti plecat dintre noi...!

P.S. Nea Petrică a fost un turist experimentat, acum plecat într-o lume poate mai bună, şi care a lăsat amintirea unui mentor a zeci de tineri în tainele turismului pe munte.

SEMNAL

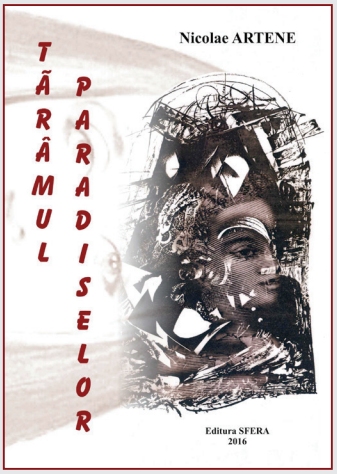

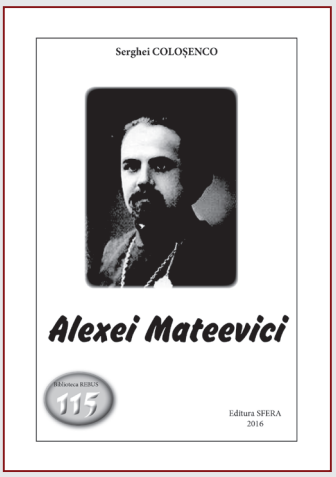

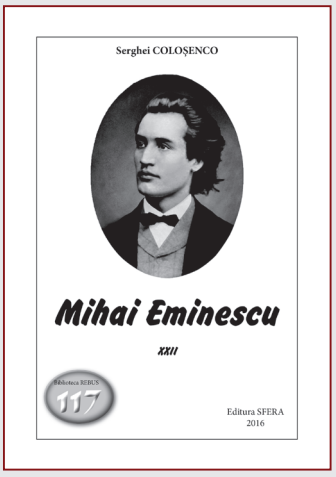

Viața Academiei

(urmare din pagina 2)

dintre predictibil şi impredictibil, cu trimiteri la varii domenii ale cunoaşterii, incitând la discuţii auditoriul deosebit

Acad. Viorel Barbu, prezentat de unchiul său, prof. Vasile Ţugulea.

de interesat. Elena Monu a venit cu un exemplu semnificativ legat de problema predictibilităţii, exemplu cunoscut graţie dlui C.D.Zeletin şi făcut public în recenta

„Academicienii" bârlădeni audiind expunerea academicianului Viorel Barbu.

carte a lui Radu Şerban Palade, *Jurnal Nobel 1974*: este vorba despre predicţia lui Nicolae Malaxa, scrisă ca dedicaţie pe prima pagină a unui volum dăruit, de Crăciun, în anul 1958, ginerelui său, George Emil Palade, în care anticipa obţinerea de către savantul român a Premiului Nobel. În legătură cu acest subiect, domnul academician a făcut mărturisirea că, în timpul unui stagiu ca *visiting profesor* la o universitate americană, a avut privilegiul de a-l cunoaşte pe marele savant, fiind chiar invitat să-l viziteze acasă. În continuarea reuniunii, Elena Popoiu a prezentat revista „Academia Bârlădeană", nr. 1(62) / 2016, oprindu-se cu deosebire asupra paginilor dedicate profesorului Vasile Ţugulea, omagiat la împlinirea vârstei de 90 de ani şi distins de către Academia Bârlădeană cu Diploma de Onoare, conferită pentru „excelenţa profesională, vasta intelectualitate, interesul activ purtat cu statornicie Academiei Bârlădene, pentru demnitatea luminoasă a senectuţii." În încheiere, Elena Monu a anunţat recenta, importantă, donaţie de carte franceză primită de la prof. Alexandru Bogdan din Paris, donaţie propusă remarcabilului istoric şi bibliofil român de către concitadina noastră, dna Mariana Mânăstireanu. După care, în numele Academiei Bârlădene, Elena Monu a oferit domnului acad. Viorel Barbu câteva din apariţiile editoriale care au marcat Centenarul instituţiei noastre; oaspetele a mulţumit, declarând, la plecare, apropiaţilor că activitatea şi atmosfera de la Academia Bârlădeană au fost peste aşteptări şi i-au lăsat o plăcută impresie.

Sâmbătă, 9 aprilie 2016, la Şcoala Gimnazială „Virgil Caraivan" din satul Şuletea, s-a desfăşurat reuniunea omagială consacrată remarcabilei personalităţi care a fost Virgil Caraivan (1879–1966), fiu al

Pe treptele Şcolii din Şuletea, la dezvelirea plăcii memoriale „Virgil Caraivan"

Aspecte de la serbarea pregătită de gazde.

Protagoniştii manifestării din 9 aprilie de la Şuletea: director Neculai Apostol, preot Aurel Zlat, prof. Elena Monu

satului. Organizatorii, stabiliţi încă din toamna anului trecut, ţinând cont şi de comemorarea a jumătate de veac de la moartea cărturarului, au fost: Academia Bârlădeană, Parohia Sf. Nicolae din Şuletea şi Şcoala Gimnazială, gazdă a reuniunii. Programul a început prin cuvântul preotului Aurel Zlat, parohul Bisericii satului, impresionant prin căldura adresării şi înălţimea mesajului spiritual. Prof. Neculai Apostol, inimosul director al şcolii şi prezenţă activă la manifestările Societăţii noastre, a expus celor de faţă repere bio-bibliografice despre Virgil Caraivan. Gazdele, desăvârşite ca ospitalitate de la sosirea invitaţilor până la ultimele momente ale manifestării, au oferit publicului numeros - şuleteni răspândiţi în multe locuri din Moldova, un mănunchi de 10-12 „academicieni" veniţi de la Bârlad, foşti şi actuali profesori şi elevi ai şcolii din Şuletea – o inedită şezătoare literară avându-i ca protagonişti pe elevii şcolii, îndrumaţi de prof. Ionela Şoitu; am urmărit cu sinceră admiraţie secvenţe bine alese şi interpretate din opera scriitorului omagiat, scene simbolice pentru îndeletnicirile şi obiceiurile tradiţionale din zonă. În continuare, urmând proiectul conceput încă din anul 2015, când la sediul Academiei Bârlădene s-au lansat, în formulă anastatică, revistele *Răzeşul* şi *Documente răzăşeşti*, prof. Elena Monu, moderatoarea manifestării, şi prof. Neculai Apostol au prezentat cele două lucrări, subliniind că pentru editarea şi supravieţuirea celor două reviste datând din 1926, respectiv 1932–1934, directorul lor, Virgil Caraivan, a depus eforturi deosebite. De

partea noastră, Academia Bârlădeană, dl. Cătălin Teodoru - om al meleagurilor pe care le iubeşte şi le studiază sub aspect istoric şi artistic - şi Consiliul Judeţean le-au readus la lumină, le-au editat, ca o recunoaştere şi un omagiu adus memoriei unui om, care, renunţând la cariera de avocat, a părăsit Bucureştiul, retrăgându-se, într-un *sui generis* apostolat, până aproape de sfârşitul vieţii, în căsuţa natală din Şuletea. Surprizele frumoase ale zilei au continuat cu două recitaluri corale susţinute de grupul vocal *Fedeştenii* şi de Corul Parohiei Sf. Nicolae, cu un emoţionant repertoriu patriotic. Finalul, neînscris în programul iniţial al manifestării, a fost darul special făcut de Părintele paroh, Aurel Zlat: placa memorială dedicată lui Virgil Caraivan, amplasată pe faţada şcolii.

Joi, 21 aprilie 2016, sediul Academiei Bârlădene a găzduit festivitatea de premiere a laureaţilor Concursului Naţional de creaţie literară „George Tutoveanu", ajuns la ediţia a VIII-a. Iniţiat de Şcoala Gimnazială ce poartă numele poetului şi de C.D. Zeletin, care i-a fost apropiat în adolescenţă, concursul este rodul râvnei şi pasiunii profesorilor de limba şi literatura română de la această şcoală, parteneră consecventă a Academiei Bârlădene. Din selecţia făcută de prof. Mariana Cozma, dl. C.D. Zeletin a desemnat trofeul concursului şi premiul special al Academiei Bârlădene, oferit de Elena Monu. Elevii premianţi au primit din partea şcolii diplome şi cărţi.

Vineri, 20 mai 2016, la ora 16, Academia Bârlădeană şi Şcoala care-i poartă numele, prin vrednicul ei director Ionel Dumitraşc, au organizat, la mormântul familiei Manolache Kostaki Epureanu din Cimitirul „Eternitatea", o ceremonie religioasă cu prilejul zilei onomastice a Principesei. Au participat elevi şi profesori ai şcolii, membri ai Academiei Bârlădene. Preşedintele ei de onoare, dl. C.D. Zeletin a adresat un cuvânt deopotrivă evocator şi lămuritor pentru micii şcolari. Acesta a ţinut apoi să aprindă lumânări şi să se reculeagă şi la mormântul poetului G. Tutoveanu, aflat în apropiere. La sediul Academiei Bârlădene, s-a desfăşurat, cu începere de la ora 17, reuniunea festivă din cadrul „Zilelor Culturale ale Bârladului", cu susţinerea Consiliului Local Municipal şi a Primăriei Bârladului. Au fost prezenţi senatoarea Gabriela Creţu şi deputatul Adrian Solomon. Invitatul special a fost prof. univ. dr. C.D. Zeletin, Preşedintele de Onoare al Academiei Bârlădene. Programul a cuprins lansarea cărţii *Jurnal Nobel 1974*, publicată la Editura Sfera Bârlad şi avându-l ca autor pe Radu Şerban Palade, prof. univ. dr., membru titular al ac. de st. Medicale, nepot de soră al primului savant român distins cu Premiul Nobel. A făcut o cuprinzătoare prezentare a acestei cărţi importante Roxana Galan, după care, prietenul şi ruda autorului, C.D. Zeletin, a rostit o esenţială prezentare analitică a operei ştiinţifice şi a personalităţii lui George Emil Palade, pe care a avut fericirea să-l cunoască încă din copilărie, la Burdusacii vechiului judeţ Tecuci şi în Şendreştii fostului judeţ Tutova, vatra Pălădeştilor. Au urmat discuţii, întrebări adresate invitatului, apoi, domnia sa a acordat autografe *sui generis* pe cartea vărului său.

Sâmbătă, 22 mai 2016, la ora 10, în foaierul Teatrului „Victor Ion Popa", a avut loc un eveniment literar: lansarea noului roman al medicului scriitor Iorgu Gălăţeanu, *Magia destinului*, apărut foarte recent la CronEdit, Iaşi. Au fost prezentaţi de către moderatoarea manifestării, dna Elena Monu, şi au vorbit despre carte şi autor, în ordine: Valeriu Stancu, directorul editurii ieşene şi autorul prefeţei, reputatul eminescolog şi critic literar Theodor Codreanu, prof. Gruia Novac, care i-a dedicat autorului şi o schiţă de portret omagial în versuri, Preşedintele de Onoare al Academiei Bârlădene, dl C.D.Zeletin, poetul Petruş Andrei. Cu acest prilej, ca semn de recunoaştere a meritelor profesionale şi culturale ale medicului scriitor Iorgu Gălăţeanu, primarul municipiului, prof. Marin Bunea, i-a înmânat titlul de Cetăţean de Onoare al municipiului Bârlad. În final, vizibil emoţionat, a vorbit autorul, care a mulţumit celor ce i-au fost alături şi a acordat autografe.

13-19 iunie 2016 a fost, la Bârlad, săptămâna dezbaterilor ecumenice. Academia Bârlădeană s-a implicat ca parteneră, organizatori fiind Fundaţia Culturală „Dr. Constantin Teodorescu" şi Asociaţia „Un nou început în viaţă". Au mai fost parteneri: Protopopiatul Bârlad, Societatea Biblică interconfesională din România şi Primăria municipiului Bârlad. Pe lângă participarea unor membri ai săi la manifestări precum expoziţia de carte religioasă, trebuie subliniat că miercuri, 15 iunie, Academia Bârlădeană a fost parte activă la dezbateri, prin prof. Roxana Galan, care a susţinut o interesantă comunicare, cu titlul *Biblia, de la Moise la Hristos*.

Ceremonie religioasă la monumentul funerar al familiei Manolache Kostaki Epureanu, de ziua onomastică a Principesei Elena Bibescu.

C. D. Zeletin, Elena Monu, Roxana Galan, la prezentarea cărţii „Jurnal Nobel 1974", de Radu Şerban Palade.

C. D. Zeletin, Ionel Dumitraşc, Dumitru Bentu, la sărbătoarea Şcolii „Principesa Elena Bibescu".

21 mai 2016: două Elene (Monu şi Popoiu), un Constantin (C. D. Zeletin) şi un prieten, Ionel Dumitraşc.

MADY

E prea vie, prea vrednică, prea ingenioasă, prea devotată Societății pe care-o conduce – mă refer la deja centenara Academie Bârlădeană – ca să dau alt titlu acestor rânduri, căci eu fug de titlurile obsecvioase, în penumbra cărora, îndeobște, își fac siesta vanitatea, lenea de a umbla după cuvântul exact, flateriile găunoase și chiar ironia, acest copil orfan și plin de justificate complexe...

E pur și simplu Mady.

E vie, că nu poți s-o prinzi, așa cum nu poți s-aduni picăturile de hidrargir fugind, atunci când scapi flaconul din mână, prin toate colțurile și ascunzișurile încăperii, cu iuțeala puiului de potârniche când dispare prin fân îndată ce-a ieșit din ou, încă purtând pe spate, încă nedezlipită, coaja universului amniotic, ca un melc paradoxal. Și cum hidrargirului i se spune și mercur, ea deține ca și Mercur, numit de greci Hermes, însușirea fericită de a rezolva iscusit și iute treburile. Asocierea pe care mi-am permis-o între puiul de prepeliță și Hermes e și justă, deoarece și acesta, nici nu ieșise bine din scutece că a și fugit în Thessalia, de unde a recuperat cirezile păzite acolo de fratele său, Apollo, care era, printre altele, și zeul artelor...

Și ca să-mi tălmăcesc fabula: Mady e deopotrivă iute, destoinică, dăruită cu ardoare cauzelor Societății noastre bârlădene de harnici visători.

Dar Mady, căreia apropiații îi spun și Madili, e născută în ziua de Sânziene, ziua iubirii, străvechea Drăgaică. Domnitorul cărturar Dimitrie Cantemir vedea în galbena floare ipostaza zeiței Ceres, zeița recoltelor la romani. Iar Mady recoltează pentru Academia Bârlădeană roade pe care puțini le-ar putea strânge.

Recoltează, firește, doar cine știe să semene.

Enciclopediile etnobotanice românești menționează faptul că floarea de sânzănică *este una din cele mai iubite ale românilor. Culeasă în zorii zilei, până și prețioasa rouă de pe înmiresmata, mărunta floare a sânzienei, e miraculoasă: o picătură sub pleoape întărește vederea a toate și luminează cuprinderea cu privirea, deci și cu sufletul, a tot ce e frumos în lume. Iar arta e una din cele dintâi.*

Or, Academia Bârlădeană e hărăzită întâi de toate artei și împletirii, prin artă, a sufletelor.

Iată ce patronează Mady, adică Doamna Profesor Elena Monu, doctor în istorie, Președintă a Academiei Bârlădene.

La mulți ani!

C.D. ZELETIN

București, 24 iunie 2016

www.academiabarladeana.ro/ e-mail: academic@academiabarladeana.ro

Academia Bârlădeană

Revistă editată de Societatea literar-culturală Academia Bârlădeană.
Anul XXIII, nr. 2(63), iunie 2016, Bârlad, Bd. Republicii nr. 235.
Cont: RO10RNCB0260003275640001 - BCR Bârlad.

Colectivul redacțional: Serghei Coloșenco (redactor șef), Ritta Mintiade, Bogdan Artene, Florian Pricop, Elena Popoiu, Eliza Artene, Constantin Romete.

Responsabil de număr: Elena Popoiu

*

Tipărit la S.C. IRIMPEX S.R.L. Bârlad (Tel./Fax: 0335 425302)

Manuscrisele trimise pe adresa redacției se publică în ordinea necesităților redacționale. Materialele nepublicate nu se restituie.

Răspunderea pentru conținutul articolelor publicate aparține autorilor.

ISSN: 1584-8361

Număr apărut cu sprijinul membrilor Academiei Bârlădene